

# 06 Documents

## Diagnòstic de la formació de persones adultes a Catalunya.

Centres i aules del Departament  
d'Educació i Universitats,  
del Departament de Justícia  
i municipals



**Diagnòstic de la formació de persones adultes a  
Catalunya.**

Centres i aules del Departament d'Educació i  
Universitats, del Departament de Justícia i  
municipals

**Mercè Chacon, Carme Martínez-Roca, Màrius Martínez,  
Margarida Massot, Victoria Moreno i Gemma Parera**



Aquest estudi ha estat realitzat per Mercè Chacon, Carme Martínez-Roca, Màrius Martínez, Margarida Massot, Victoria Moreno i Gemma Parera.

© Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

Departament d'Educació i Universitats  
Generalitat de Catalunya

Barcelona, maig de 2006

## ÍNDEX

Presentació.....	5
Introducció .....	7
Metodologia .....	9
Població i mostra.....	12
La FpA des d'una perspectiva internacional i estatal .....	14
Anàlisi de la població adulta a Catalunya .....	17
Anàlisi dels centres i aules de FpA.....	30
Conclusions .....	45
Propostes .....	67
Grup assessor.....	84

## PRESENTACIÓ

L'abril de 2005, l'aleshores Departament d'Educació va posar en marxa el Pla d'Avaluació amb la finalitat de coordinar les accions avaluatives, simplificar-les i racionalitzar-les i, al mateix temps, amb la voluntat de transmetre la informació amb transparència. L'objectiu últim, però, és prou ambiciós: aconseguir que l'avaluació sigui útil per a la millora de les diferents etapes del sistema educatiu. Una de les finalitats apuntades en el Pla és fomentar la col·laboració amb les universitats o amb institucions especialitzades per tal d'elaborar estudis de recerca que completin, complementin i millorin els estudis d'avaluació elaborats des de l'Administració educativa. És aquí on s'emmarca aquest nou número de la col·lecció "Documents", el *Diagnòstic de la formació de persones adultes a Catalunya*.

Encarregat pel Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu a un equip de recerca procedent de diferents institucions i format per Mercè Chacón, Carme Martínez-Roca, Màrius Martínez, Margarida Massot, Victoria Moreno i Gemma Parera, el *Diagnòstic de la formació de persones adultes a Catalunya* analitza en profunditat els nivells de formació de les persones adultes i la política educativa de persones adultes a Catalunya a través d'un treball de camp desenvolupat en un total de 162 centres i aules que depenen de Departament d'Educació i Universitats, del Departament de Justícia i d'altres de titularitat municipal. La metodologia participativa de l'estudi ha permès recollir i analitzar l'opinió dels usuaris de la formació de persones adultes, del professorat, del futur professorat, dels organitzadors i de l'Administració, la qual cosa permet tenir una visió de conjunt del sistema real i plena de matisos.

Una de les característiques de l'estudi és la referència constant a informes d'organismes internacionals, la qual cosa permet comparar la situació formativa de les persones adultes a Catalunya amb la d'altres països de la Unió Europea. El resultat d'aquesta comparació, dissortadament, no és massa afalagador: quatre de cada deu persones adultes de Catalunya no tenen cap títol del sistema educatiu i només tres de cada deu tenen estudis equivalents a EGB, ESO o FP de primer grau. En canvi, al conjunt de països de la UE (dels 15) la majoria de la població té estudis postobligatoris. Només un 3% de la població adulta catalana fa algun tipus de formació específica no vinculada a la formació ocupacional o contínua, mentre que la mitjana de la UE és d'un 10%. Atès que les persones amb major nivell d'atur i major nivell de pobresa són aquelles que tenen un nivell de formació més baix, és obligació de l'Administració posar les mesures necessàries per començar a canviar aquest estat de coses.

L'apartat final del *Diagnòstic de la formació de persones adultes a Catalunya* va en aquesta direcció: les cinquanta conclusions i les cinquanta propostes que es formulen han de donar elements per a l'elaboració d'un model de l'educació de les persones adultes específic i

contextualitzat, que sens dubte serà útil a la futura Llei d'educació permanent de Catalunya. Precisament aquest va ser el compromís de Marta Cid i Pañella, Honorable consellera d'Educació el 2005, que va encarregar al Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu un estudi aprofundit sobre la formació de persones adultes a Catalunya que havia d'estar acabat abans de l'aprovació definitiva de l'esmentada llei.

L'equip de recerca que ha elaborat el *Diagnòstic de la formació de persones adultes a Catalunya* ha lliurat al Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu diversos documents. Dos informes de progrés i un informe definitiu extens, de 282 pàgines, completat amb uns annexos que recullen totes les dades estadístiques. Aquest material està dipositat a la biblioteca del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, on podrà ser consultat per totes aquelles persones que ho desitgin. Aquest volum que tenen a les mans és un resum de l'informe extens. Conté una versió reduïda dels mateixos apartats, excepte la bibliografia i els annexos, que s'han exclòs. Tot i així, estic convençut que aquest material ens ajudarà a reflexionar i, sobretot, a introduir millores en la formació de les persones adultes a Catalunya.

Vull fer constar que la Direcció General de Formació Professional i de Persones Adultes del Departament d'Educació, que ha seguit la realització d'aquest estudi des dels seus inicis, ha proporcionat dades per a la realització del *Diagnòstic de la formació de persones adultes a Catalunya*. Així mateix, vull manifestar el meu agraïment a totes les persones que amb la seva dedicació i esforç hi han participat d'una manera o altra: a l'equip de professionals que l'ha elaborat amb rigor i també a l'estudiantat, al professorat, als responsables de les administracions i al grup d'experts que amb les seves aportacions han enriquit considerablement el treball realitzat.

Joaquim Prats i Cuevas

President del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

## INTRODUCCIÓ

La formació de les persones adultes (FpA) requereix una revisió en profunditat i una actualització del marc legal que l'ordena. La situació formativa de les persones adultes a Catalunya no és la desitjable. Els nivells formatius són inferiors que els de la Unió Europea. En aquests moments, a Catalunya, hi ha gairebé dos milions de persones adultes sense cap titulació; en comparació amb la Unió Europea, el nivell de formació de la població adulta és força baix, i aquest fet incideix desfavorablement en qüestions com els nivells i la qualitat de l'ocupació, el risc d'exclusió i les possibilitats de desenvolupament personal. També es pot constatar que el baix nivell socioeducatiu té una incidència negativa sobre els resultats acadèmics dels fills i filles, per la qual cosa és un factor de gran incidència en els cercles d'exclusió.

El Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu de Catalunya ha encarregat un **diagnòstic sobre la FpA** que es desenvolupa en els centres i aules que depenen dels Departaments d'Educació i Universitats i de Justícia i els centres de titularitat municipal de Catalunya (162 en total, sumant els tres tipus) que **ajudi l'Administració a prendre decisions orientades a la millora d'aquest subsistema educatiu**. L'informe ha estat elaborat per un equip independent de persones investigadores que han desenvolupat un disseny avaluatiu obert, amb una orientació multimètode que ha permès combinar dades quantitatives i qualitatives, fonts primàries i secundàries i marcs d'anàlisi que han anat definint-se i redefinint-se durant el procés de desenvolupament de l'avaluació.

Aquest informe recull aquest diagnòstic de la formació de persones adultes a Catalunya i se centra en les qüestions següents:

- Les finalitats i objectius
- La planificació de la FpA
- L'organització i gestió de centres
- L'oferta formativa
- Els i les participants
- Els professionals
- Les institucions implicades
- El finançament
- Recerca

Cal destacar que, per la naturalesa del camp d'estudi i per les prioritats de l'encàrrec institucional, s'ha descartat el que fa referència al currículum de la formació de persones adultes (FpA) perquè entenem que aquest és un aspecte prou important i que mereix un

estudi propi i aprofundit. També s'ha descartat tot allò que fa referència a l'àmbit de la formació orientada al treball: formació ocupacional i formació continuada.

L'informe executiu s'estructura en 5 parts.

**La primera part explica la metodologia de l'estudi.** L'enfocament multimètode que ha tingut en compte dades quantitatives i dades qualitatives extretes tant de fonts primàries com secundàries i un conjunt d'instruments, tècniques i procediments per a la recollida, registre i tractament de la informació.

**La segona part presenta, en un quadre de síntesi, el panorama de l'educació de persones adultes en els textos internacionals i en la legislació de les comunitats autònomes.** Es recullen les principals aportacions de les conferències internacionals d'aquest camp d'estudi, els elements claus dels informes d'organismes internacionals i els textos legislatius sobre educació de persones adultes d'aquelles comunitats autònomes que en tenen.

**La tercera part presenta una anàlisi de la població adulta a Catalunya.** Es tracta de la síntesi de dades estadístiques que permeten descriure les característiques socioeducatives i econòmiques i les necessitats de la societat catalana del segle XXI –nivells de formació a Catalunya i en relació amb Espanya, a Europa i als països de la OCDE, formació i treball, formació i pobresa, formació i desigualtat social, entre d'altres. L'apartat s'organitza a partir de cinc tipus de dades: nivells de formació, formació i desigualtat social, nivells de participació en la formació de persones adultes, oferta formativa i públics, oferta formativa i territori.

**La quarta part descriu, sintetitza i analitza la situació actual i els reptes de futur dels centres i aules de FpA** en termes de finalitats i objectius, oferta formativa, participants, professionals, planificació, institucions, organització i gestió, recerca i finançament. L'apartat s'organitza en funció d'aquestes nou categories. En cada una es presenta la informació més rellevant que fa referència als **set aspectes claus** de la FpA prioritzats i justificats en el marc metodològic de l'estudi i que són: **especificitat; flexibilitat; diversitat i pluralitat; contextualització; autonomia i participació; avaluació; i qualitat i innovació.**

**La cinquena part recull cinquanta conclusions generals de l'estudi i les cinquanta propostes que se'n deriven.** Quant a les conclusions, se sintetitza en una taula la situació actual de la FpA i s'analitza en termes de models. Quant a les propostes, es presenta també una taula de síntesi del model proposat per a l'EpA a Catalunya i s'hi aprofundeix amb un seguit de propostes **per a un model d'EpA específic i contextualitzat.**



## METODOLOGIA

En aquest estudi s'ha partit d'un **enfocament multimètode** que combina dades quantitatives amb dades qualitatives. Combina també fonts primàries amb fonts secundàries, que s'han complementat per tal de donar una visió rica i contrastada de la realitat de la formació de persones adultes a Catalunya.

Des del principi, el plantejament metodològic va tenir de manera intencional una estructura oberta que es va anar redefinint segons les necessitats derivades de la pròpia recerca a la fi de ser una eina flexible que permetés una correspondència entre l'objectiu de l'estudi, el context de realització i el desplegament d'instruments emprats.

La *figura 1* esquematitza de forma cronològica quines han estat les fases que s'han anat seguint, d'acord amb el plantejament metodològic.

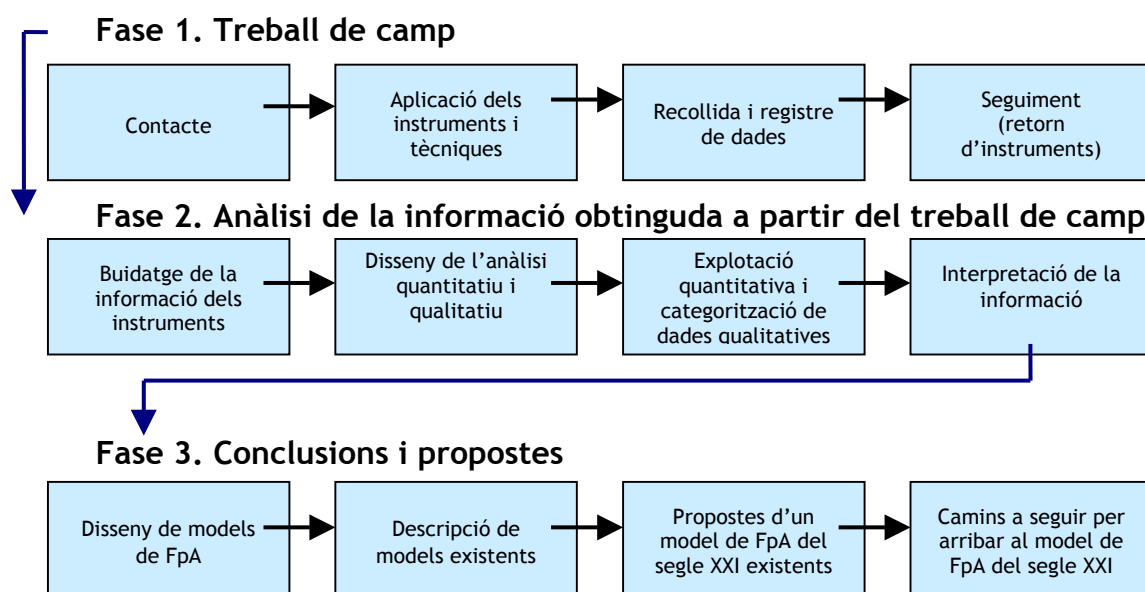


Figura 1. Fases del plantejament metodològic

Les *figures 2 i 3* presenten, en primer lloc, quines han estat les fases, els instruments i les tècniques del plantejament metodològic i, en segon lloc, quins procediments interfases s'han realitzat per tal d'enllaçar cadascun dels processos.

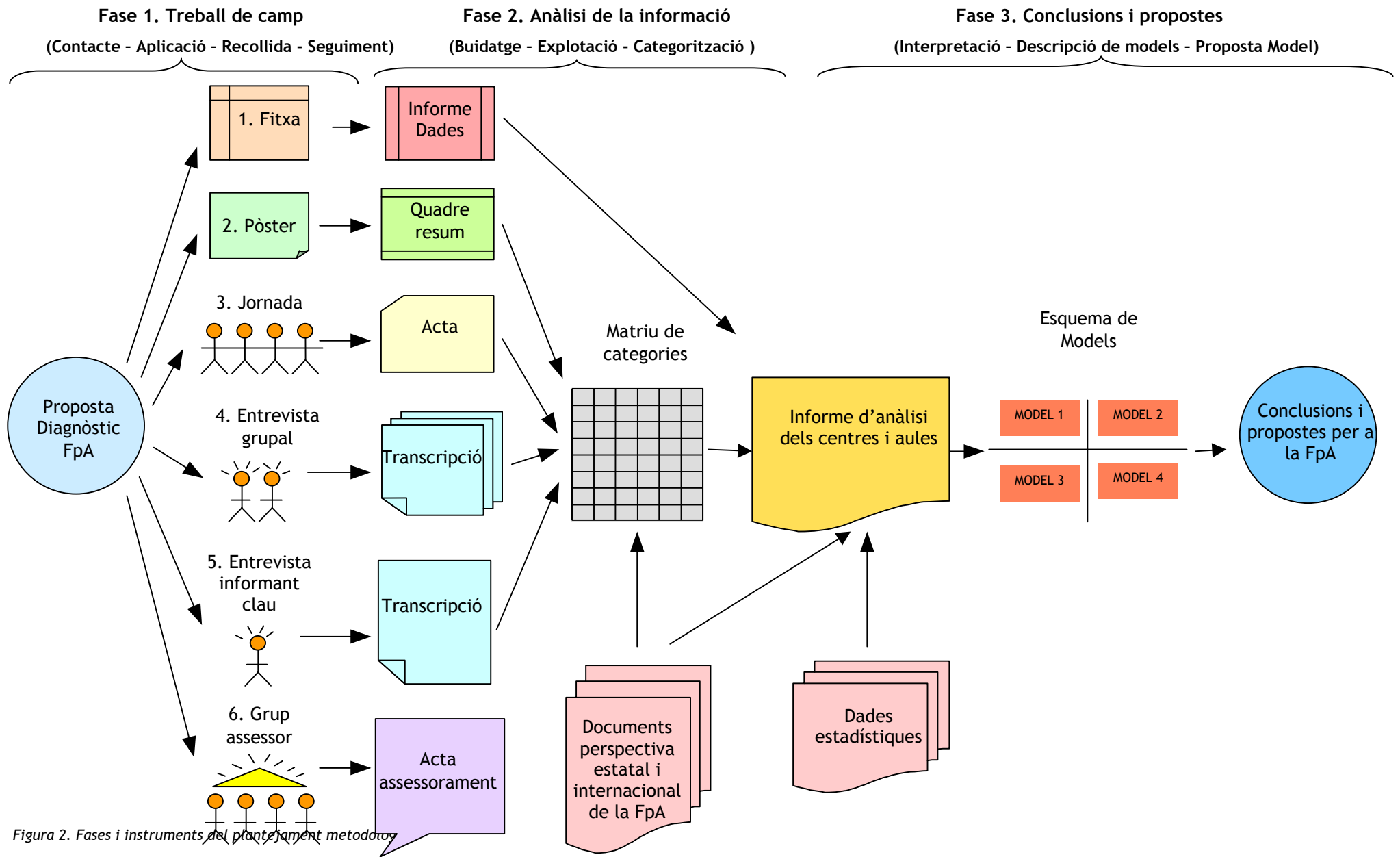


Figura 2. Fases i instruments del plantejament metodològic

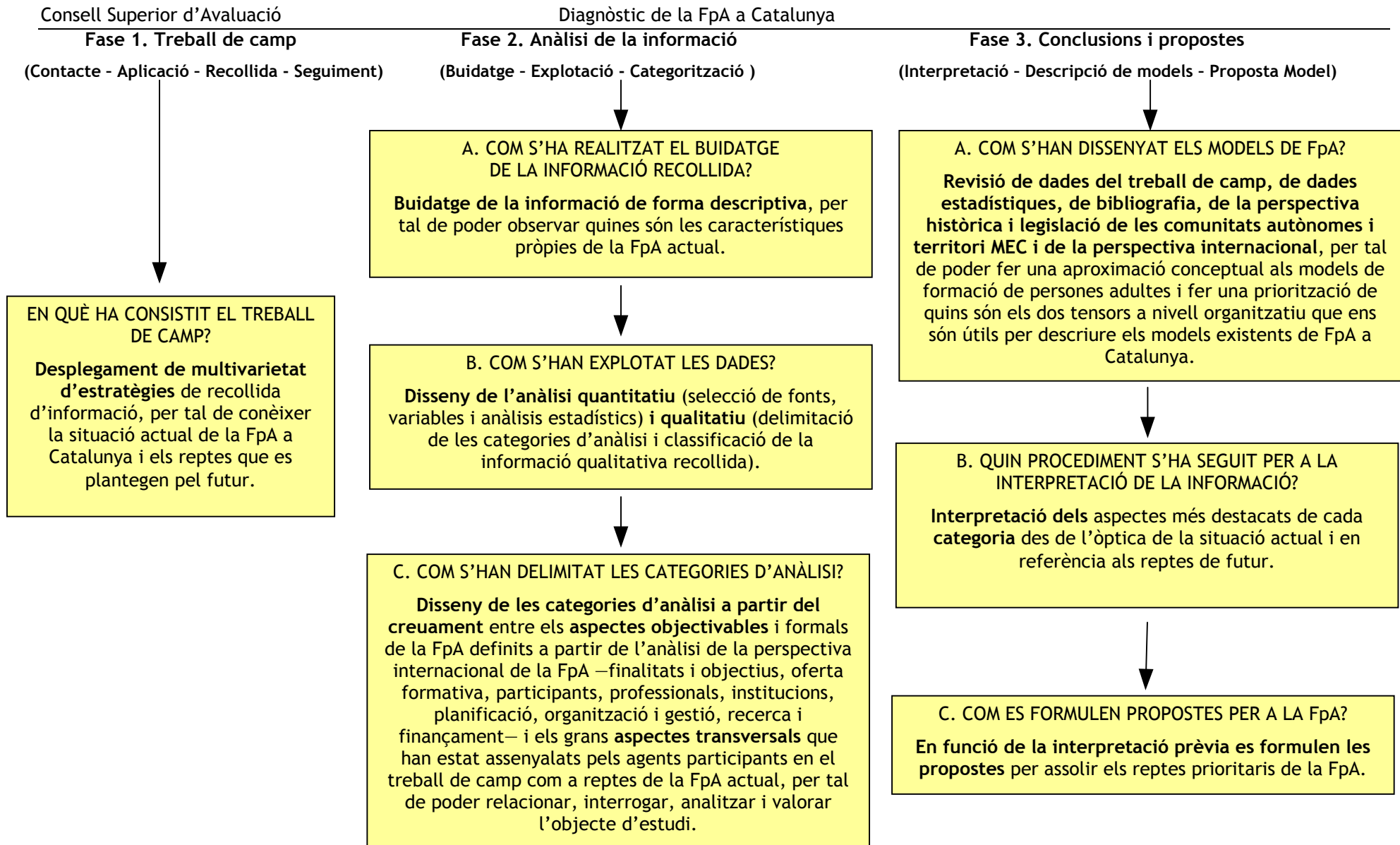


Figura 3. Procediments interfases del plantejament metodològic.

## POBLACIÓ I MOSTRA

L'estudi considera com a població objecte d'estudi els 162 centres de formació de persones adultes i aules de formació de persones adultes. Aquesta població inclou els 126 centres del Departament d'Educació, els 27 de titularitat municipal i els 9 que el Departament de Justícia té als centres penitenciaris existents actualment a Catalunya. Queden exclosos altres centres i institucions que poden oferir activitats formatives a les persones adultes de titularitat privada amb o sense ànim de lucre.

A partir d'aquest nombre inicial de centres i atesa la impossibilitat de considerar-los tots per raons òbvies de limitació de temps i de recursos humans i materials, es procedeix a fer una selecció àmplia en funció de diferents criteris, amb l'objectiu de conformar una mostra representativa de la varietat i riquesa de situacions institucionals i històriques de la població esmentada.

Per tal d'elaborar la mostra de centres i aules de FpA dels quals extreure **informació quantitativa** s'ha optat per l'estratificació. S'ha buscat que estiguessin representats en la mostra centres de diferent tipologia (centre–aula), de diferent titularitat (Departament d'Educació, Departament de Justícia i centres municipals) i de cada una de les quatre demarcacions catalanes. Per tal que aquesta mostra fos representativa de la població, es va fixar com a llindar mínim de centres el 50% respecte del total, és a dir, 81 centres.

Molta de la informació recollida amb instruments qualitius ho és del total de la població de centres o bé de centres i/o persones escollides de manera intencional. No obstant això, també s'ha realitzat un mostreig concret per reduir els centres–font d'algun dels instruments. Així, la mostra de centres i aules de referència per a la recollida **d'informació qualitativa** s'ha seleccionat variables discriminants que permeten escollir una sèrie de centres representatius del conjunt. L'elecció de la mostra no respon a criteris estadístics, sinó estructurals o d'estrat.

En total, s'han considerat quatre **criteris d'heterogeneïtat**:

- El primer és la *titularitat* del centre o l'aula, de manera que es distingeix entre centres o aules que pertanyen al Departament d'Educació, entre centres o aules municipals i centres que pertanyen al Departament de Justícia. D'aquesta manera queden representats centres de diferents nivells administratius i de diferents àmbits departamentals, d'acord amb la demanda del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu a Catalunya.
- També s'han seleccionat de forma separada *els centres i les aules*, per tal que quedin representades les diferències de model d'organització i de funcionament.

En el cas dels centres i aules del Departament d'Educació, s'han considerat dos criteris de classificació addicionals degut a la gran diversitat interna d'aquesta tipologia de centres. Així:

- Una tercera variable de classificació aplicada només als centres i aules del Departament d'Educació és el *nombre d'alumnes* del centre o de l'aula, per tal que quedin representats centres de diferent mida. La mitjana d'alumnes és de 416, de manera que s'han dividit els centres en dos grups: aquells que tenen més de 416 alumnes i aquells que en tenen menys de 416.
- En darrer lloc, dins del grup de centres i aules del Departament d'Educació s'ha considerat com a element d'heterogeneïtat el fet que els centres o aules imparteixin el graduat en educació secundària —ja sigui presencial o a distància— o bé no tinguin aquest programa. D'aquesta manera queden representats diferents tipus d'oferta educativa.

Com a **resultat** hem obtingut onze estrats:

1. Centre del Departament d'Educació, amb GES, amb més de 416 alumnes.
2. Centre del Departament d'Educació, amb GES, amb menys de 416 alumnes.
3. Centre del Departament d'Educació, sense GES, amb més de 416 alumnes.
4. Centre del Departament d'Educació, sense GES, amb menys de 416 alumnes.
5. Aula del Departament d'Educació, amb GES, amb més de 416 alumnes.
6. Aula del Departament d'Educació, amb GES, amb menys de 416 alumnes.
7. Aula del Departament d'Educació, sense GES, amb més de 416 alumnes.
8. Aula del Departament d'Educació, sense GES, amb menys de 416 alumnes.
9. Centre municipal.
10. Aula municipal.
11. Centre penitenciari.

Hem escollit un **nombre proporcional** de centres de cada estrat. Com a resultat hem obtingut una **mostra** de 48 centres,<sup>1</sup> en la qual hi ha els onze estrats abans esmentats.

---

<sup>1</sup> L'elecció dels centres s'ha realitzat a partir de criteris de significativitat i reputacionals. En funció també d'aquests criteris s'ha ampliat la mostra durant el treball de camp.



## LA FpA DES D'UNA PERSPECTIVA INTERNACIONAL I ESTATAL

En el següent quadre de síntesi (*taula 1*) es mostra què diuen sobre l'educació de persones adultes els textos internacionals i les legislacions de les comunitats autònomes que tenen un marc legal que hi fa referència.

	Recomanat pels organismes internacionals	No recomanat pels organismes internacionals	Legislació FpA a les comunitats autònomes
conceptualització	<ul style="list-style-type: none"> <li>EpA com a <b>subconjunt</b> de l'<b>educació permanent</b></li> <li>integració en el sistema educatiu</li> <li><b>complementarietat</b> entre oferta formal i no formal</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>separació del sistema educatiu</li> <li>desvinculació entre l'oferta formal i no formal</li> </ul>	<b>Confusió terminològica</b> entre <ul style="list-style-type: none"> <li>EP</li> <li>EpA</li> <li>FpA</li> </ul>
finalitats	<ul style="list-style-type: none"> <li><b>desenvolupament</b> individual i professional <b>integral</b> i <b>participació social</b> crítica</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li><b>desenvolupament</b> individual i professional <b>integral</b> i <b>participació social</b> crítica</li> </ul>
formació bàsica	<ul style="list-style-type: none"> <li><b>subconjunt</b> de l'EpA</li> <li>donar <b>oportunitats</b></li> <li>afavorir les <b>potencialitats</b> de les persones</li> <li><b>necessitats i esperances</b> individuals i socials</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>compensatòria</li> <li>segona oportunitat</li> <li>basada en els dèficits</li> <li>només instrumental</li> <li>necessitats de mercat</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>FpA associada, en algunes comunitats, a la idea d'educació <b>compensatòria</b>, de segona oportunitat</li> </ul>
modalitats	<ul style="list-style-type: none"> <li><b>totes</b> (presencial, semi-presencial, virtual, a distància...)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>presencial escolar</li> <li>distància escolar</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li><b>totes</b> (presencial, semi-presencial, virtual, a distància...)</li> </ul>
institucions	<ul style="list-style-type: none"> <li>altres institucions educatives, formatives i culturals</li> <li><b>coordinació i xarxa: Institut Nacional d'EpA</b></li> <li>centres o sistemes d'assessorament i orientació</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>escolars</li> <li>fragmentació</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>es parla d'altres institucions i de coordinació, però sense cap nivell de concreció</li> </ul>
participants	<ul style="list-style-type: none"> <li>estudiant</li> <li>participant</li> <li>subjecte-<b>agent</b> del seu procés</li> <li><b>aprenentatge</b></li> <li><b>tots</b> els que siguin considerats adults a la societat en què viuen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>alumne/a</li> <li>estudiant</li> <li>objecte de l'educació</li> <li>ensenyament</li> <li>fins una certa edat</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>estudiant</li> <li>participant</li> <li>subjecte-<b>agent</b> del seu procés</li> <li><b>aprenentatge</b></li> <li><b>tots</b> els que siguin considerats adults a la societat en què viuen</li> </ul>

	Recomanat pels organismes internacionals	No recomanat pels organismes internacionals	Legislació de FpA a les comunitats autònomes
professionals	<ul style="list-style-type: none"> <li>docents i altres perfils</li> <li><b>formació específica</b></li> <li>interès social</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>docents</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>perfil <b>exclusivament docent</b></li> </ul>
planificació de l'EpA	<ul style="list-style-type: none"> <li>vinculació, <b>coordinació</b>,</li> <li><b>participació</b> de diferents col·lectius i institucions</li> <li><b>flexibilitat</b> (oferta, temps, espais)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>fragmentada</li> <li>descoordinada</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>planificació <b>altament centralitzada</b>, poca predisposició a comptar amb les administracions locals</li> </ul>
organització i gestió dels centres	<ul style="list-style-type: none"> <li><b>flexibilitat</b> (temps i espais)</li> <li><b>coordinació</b> i xarxa</li> <li>creativitat</li> <li>accés per a tothom</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>planificació escolar</li> <li>continguts, temps lectiu i espais</li> <li>autarquia</li> <li>accés restringit a determinats col·lectius</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>es parla de coordinació i xarxa, però no es donen orientacions</li> </ul>
oferta	<ul style="list-style-type: none"> <li><b>coordinació</b> i xarxa</li> <li><b>àmplia-diversa</b></li> <li>materials <b>específics</b></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>fragmentada</li> <li>estandaritzada-homologable</li> <li>només escolar</li> </ul>	<p><b>3 àmbits ben delimitats:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>educació bàsica (l'única on es troben orientacions per a la seva implementació)</li> <li>educació per al món laboral</li> <li>educació per al desenvolupament personal i social</li> </ul>
avaluació	<ul style="list-style-type: none"> <li><b>avaluació</b> de tot el <b>sistema</b></li> <li><b>avaluació del</b> procés d'ensenyament-aprenentatge</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>avaluació dels aprenentatges</li> <li>només homologació de les titulacions del sistema educatiu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>només dels <b>aprenentatges</b></li> <li>convalidació homologació de <b>titulacions pròpies del sistema educatiu</b></li> </ul>
acreditació	<ul style="list-style-type: none"> <li><b>acreditació</b> de titulacions dels sistema educatiu, del món laboral, de les experiències viscudes...</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>només dels <b>coneixements</b> adquirits dins <b>del sistema educatiu</b></li> </ul>
recerca	<ul style="list-style-type: none"> <li>recerca en l'acció, cooperativa i interdisciplinària</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>disciplinar</li> <li>desvinculació entre recerca i pràctica</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>la recerca es considera important, però no apareixen concrecions</li> </ul>
finançament	<ul style="list-style-type: none"> <li>augment, concertació i optimització</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>a partir dels <b>pressupostos generals</b> de l'estat i de les CC.AA.</li> </ul>

Taula 1. Recomanacions dels organismes internacionals i legislació de FpA a les comunitats autònomes



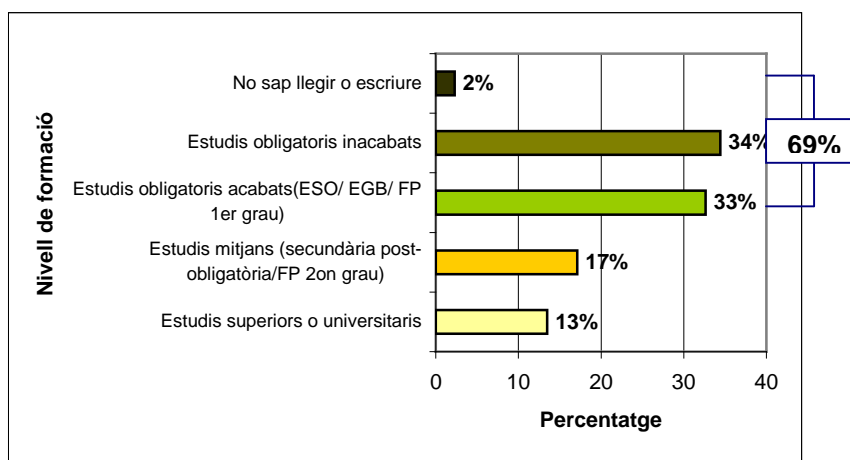
# ANÀLISI DE LA POBLACIÓ ADULTA A CATALUNYA

Aquest apartat descriu, sintetitza i analitza la situació actual en què es troba la formació de les persones adultes a Catalunya, tot fent amb algunes breus comparacions amb d'altres països europeus.

L'apartat s'ha organitzat en **cinc subapartats: nivells de formació, nivells de formació i desigualtat social, nivells de participació, oferta formativa i públics i oferta formativa i territori**. En cada un d'aquests subapartats es presenta la informació més rellevant provinent de les dades obtingudes a partir de diferents fonts: *Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT, Regards sur l'éducation de l'OCDE, La societat xarxa a Catalunya, Informe PISA, EUROSTAT, Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, Estadística Bàsica de Justícia a Catalunya i Observatori de la pobresa*. Per tant, es tracta d'una anàlisi quantitativa de les dades.

## Nivells de formació

Catalunya té una població de gairebé 7 milions de persones. L'estructura de la població per edats permet confirmar que la major part de la població catalana es troba en l'edat adulta i, més concretament, que **8 de cada 10 catalans són persones adultes**. D'aquests 7 milions de persones, gairebé dos no han acabat els estudis obligatoris (segona etapa d'EGB, de l'ESO i l'FP de primer grau), cosa que suposa el 34% de la població. Aquest fet implica que **4 de cada 10 persones adultes no tenen cap títol del sistema educatiu**. Si, a més, s'hi suma el fet que el 33% de la població ha obtingut una titulació bàsica, s'obté que gairebé dues terceres parts de la població no han assolit un nivell de formació més elevat que l'obligatori. Dit d'una altra manera, **només 3 de cada 10 persones adultes tenen estudis equivalents a EGB, ESO o FP 1er grau** (gràfic 1 i figura 4).



**8 de cada 10 persones a Catalunya són adultes**

**4 de cada 10 persones adultes no tenen cap títol del sistema educatiu**

Aquesta situació afecta gairebé **2 milions de persones: 1.961.757**

**3 de cada 10 persones adultes només tenen estudis equivalents a EGB, ESO o FP 1er grau**

Gràfic 1. Distribució de la població catalana de 15 i més anys d'acord amb el nivell de formació màxim assolit. Any 2001

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. *Censos de Población y Viviendas de Catalunya 2001* (elaboració pròpia).

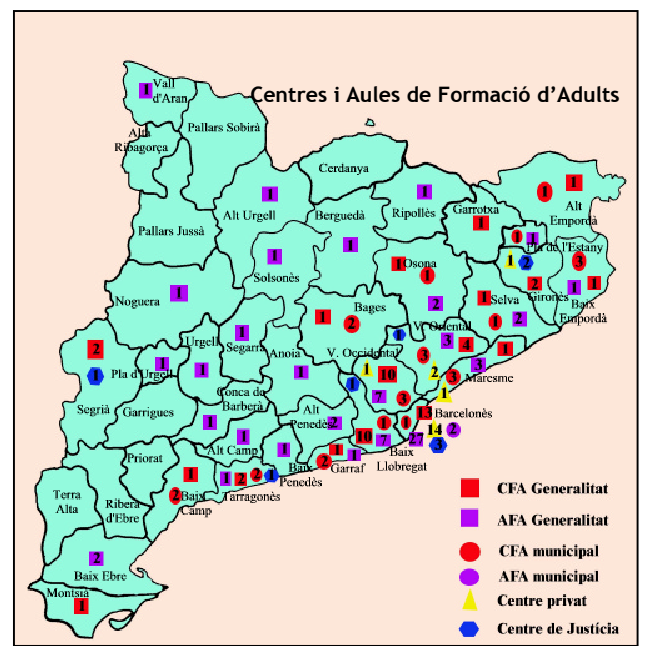
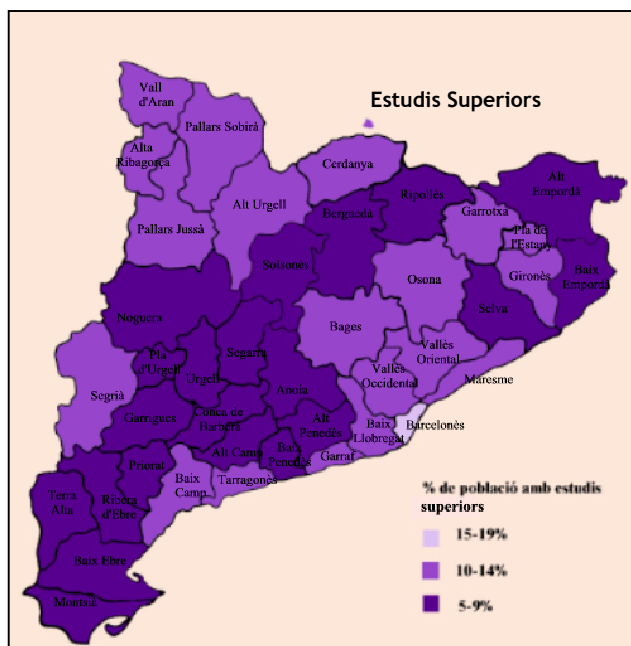
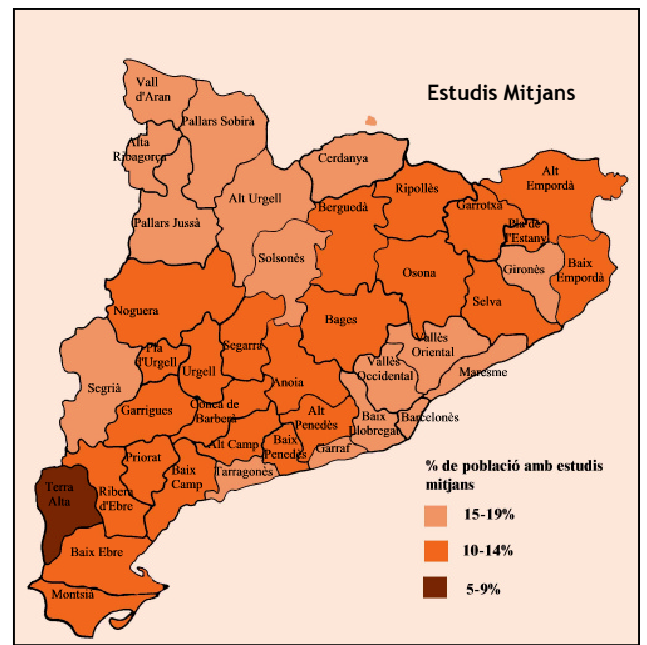
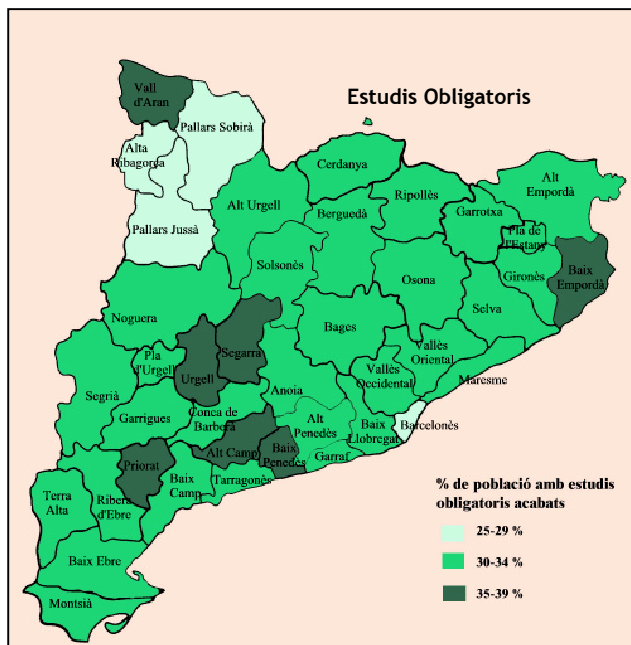
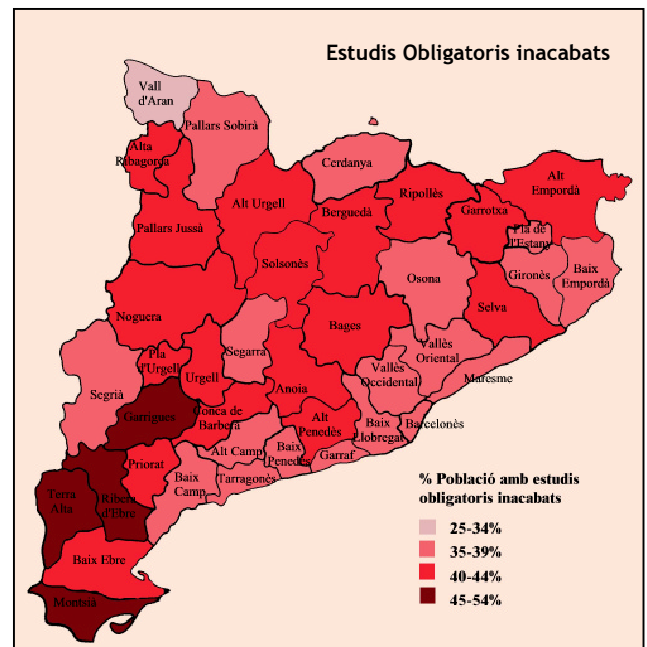
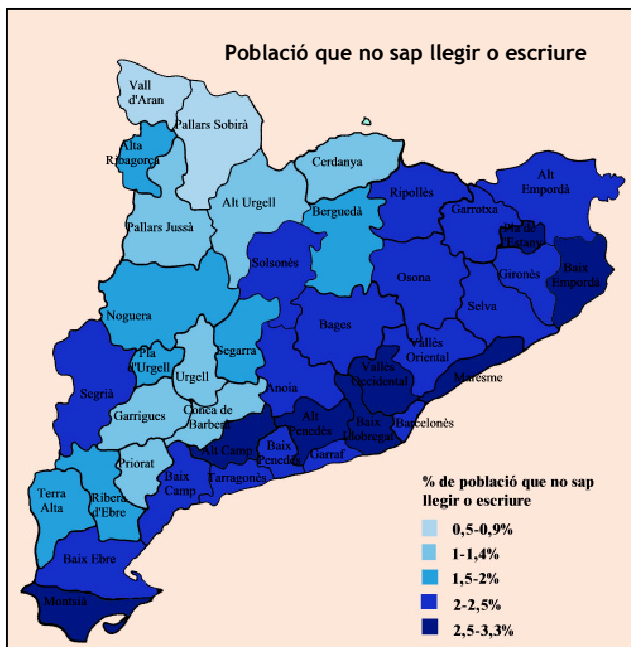
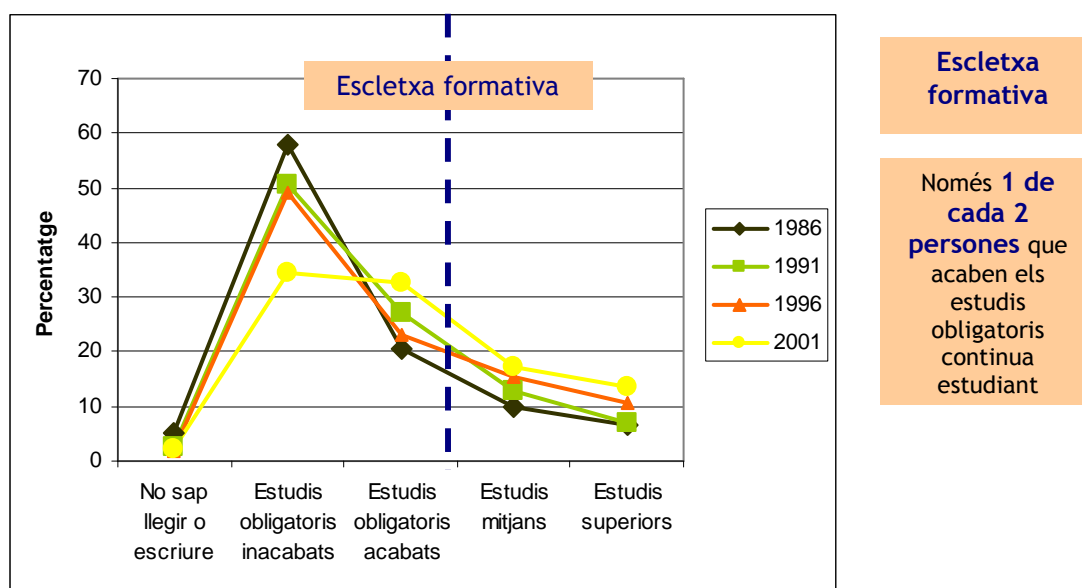


Figura 4. Mapes sobre el nivell d'instrucció a Catalunya i mapa de centres i aules de FPA

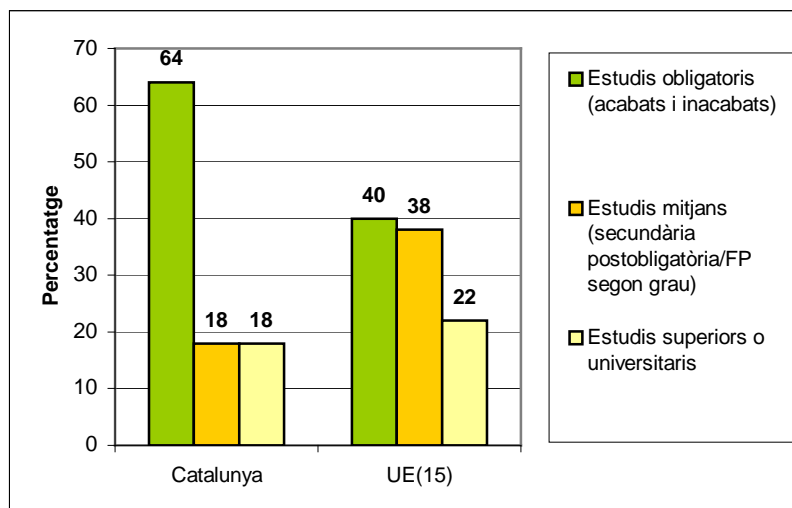
En els darrers 20 anys s'ha aconseguit reduir el nombre de persones amb els estudis obligatoris inacabats. Aquesta evolució positiva del nivell de formació indica que, si bé s'està superant una part de l'esclatxa formativa entre els estudis obligatoris inacabats i els acabats, l'esclatxa encara es manté –i de manera molt important– en l'etapa posterior: **només 1 de cada 2 persones que acaba els estudis obligatoris continua estudiant**, entre els nivells de formació bàsica i obligatòria i els estudis mitjans i superiors (*gràfic 2*). Així doncs, encara es perpetua una **enorme esclatxa formativa entre el grup de persones que com a molt ha assolit una titulació obligatòria i el que té estudis mitjans o superiors**. Cal destacar que **només 3 de cada 10 joves té estudis mitjans**, en contrast amb el conjunt de països de la Unió Europea dels 15, on la majoria de la població té estudis postobligatoris.



Gràfic 2. Evolució del nivell de formació de la població adulta catalana

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. *Censos de Población y Viviendas de Catalunya 1986, 1991, 1996 i 2001* (elaboració pròpia).

L'actual baix nivell de formació de la població jove catalana i espanyola respecte a l'europea és preocupant. **A Catalunya, només un 62% dels joves ha finalitzat la segona etapa d'educació secundària, mentre que a la Unió Europea representen un 76%**. En el conjunt de la població de 25 a 64 anys existeix també una distància important en la secundària postobligatòria: el percentatge de població que té estudis secundaris al conjunt de països de la UE dels 15 duplica el de Catalunya (*gràfic 3*).



**Esclatxa formativa**

A Catalunya, **un 64% de la població no ha assolit una titulació més enllà de l'obligatòria**. En canvi, al conjunt de països de la Unió Europea dels 15 el 60% de població adulta té estudis superiors als obligatoris

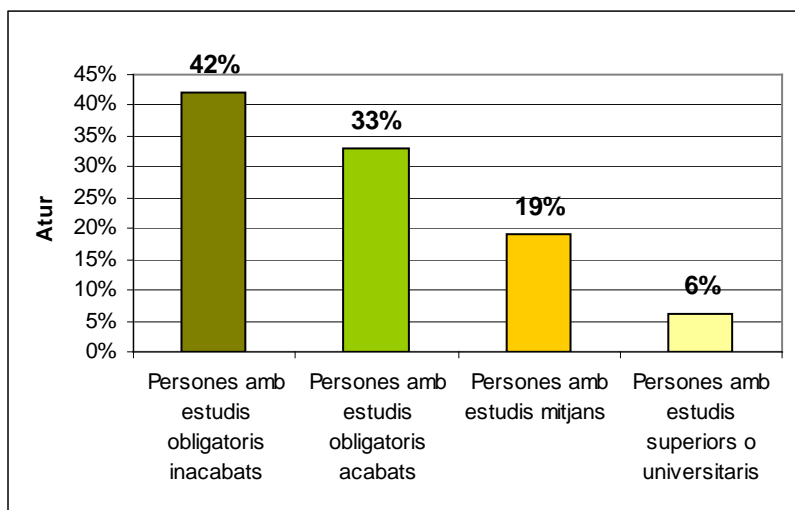
Gràfic 3. Distribució de la població, d'edat compresa entre 25 i 64 anys, d'acord amb el nivell de formació màxim assolit  
 Font: IDESCAT (2001) i *Regards sur l'éducation de l'OCDE*, 2002 (any de referència, 2001) (elaboració pròpia)<sup>2</sup>

En els darrers 20 anys s'ha reduït el nombre de persones amb els estudis obligatoris inacabats, mentre que ha augmentat la població que finalitza els estudis obligatoris. No obstant això, encara es manté una **enorme esclatxa formativa** entre el grup de persones que, com a molt, ha assolit una titulació obligatòria i el que té estudis mitjans o superiors. Encara avui dia, **7 de cada 10 persones no té una titulació més enllà de l'obligadora i 4 de cada 10 persones adultes no tenen cap títol del sistema educatiu**. Aquestes dades ens allunyen considerablement de la mitjana europea, on la majoria de població té estudis postobligatoris. Per tant, el nivell de formació a Catalunya és baix i més si es compara amb l'europeu.

### Nivells de formació i desigualtat social

El nivell de formació és un factor clau que incideix en la desigualtat social. Les persones amb un nivell més elevat d'atur i amb una situació de més pobresa són aquelles que tenen un nivell de formació més baix. Així, **3 de cada 4 persones aturades només tenen estudis obligatoris acabats o inacabats i gairebé 1 de cada 2 persones sense estudis és pobra** (gràfics 4 i 5). A mesura que augmenta el nivell de formació disminueix el percentatge d'atur i augmenta la taxa d'ocupació; una relació que esdevé més intensa en el grup de les dones. Això implica que el nivell de formació està relacionat amb la inserció laboral, especialment per a les dones.

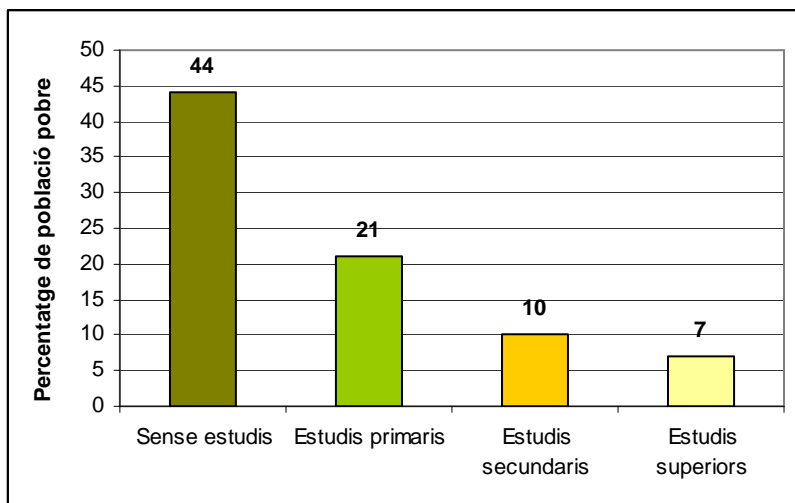
<sup>2</sup> Les dades de Catalunya fan referència al cens. Si tenim en compte les dades de població activa de Catalunya (EFA), la distribució de nivells de formació és la següent: 58% estudis obligatoris; 18% estudis mitjans i 24 estudis superiors o universitaris.



**3 de cada 4** persones aturades només tenen estudis obligatoris acabats o inacabats

Gràfic 4. Distribució de la població aturada segons el nivell de formació màxim assolit

Font: Institut d'Estadística de Catalunya, dades del 2003 (elaboració pròpia)



Gairebé **1 de cada 2** persones sense estudis és pobre

Gràfic 5. Percentatge de pobres a Catalunya segons el nivell de formació de la persona de referència l'any 2000

Font: Observatori de la pobresa. Informe 2003. Fundació Bofill i Fundació Un Sol Món de Caixa Catalunya. Elaboració a partir del PaD 2001 sobre una mostra de 1730 llars.

Les desigualtats formatives es veuen també reflectides en l'anomenada esclatxa digital. Les persones amb un nivell formatiu més elevat són les que més usen les noves tecnologies de la informació i la comunicació. Es produeix una gradació perfecta entre el nivell més alt d'estudis i més ús de les TIC: **el perfil de l'internauta és un home de 16 a 24 anys i universitari (taula 2)**. D'altra banda, s'observa que **1 de cada 2 universitaris llegeix llibres cada dia, mentre que 1 de cada 2 persones sense estudis no ho fa mai o gairebé mai**. També és força conclouent que **6 de cada 10 universitaris llegeixen el diari cada dia, mentre que només la meitat de la població amb estudis primaris ho fa cada dia**.

	Nivells de formació	Usuaris habituals d'Internet
No sap llegir o escriure	2%	0%
Estudis obligatoris inacabats	34%	7,4%
Estudis obligatoris acabats	33%	25,3%
Estudis mitjans	17%	62,7%
Estudis superiors	13%	79,3%

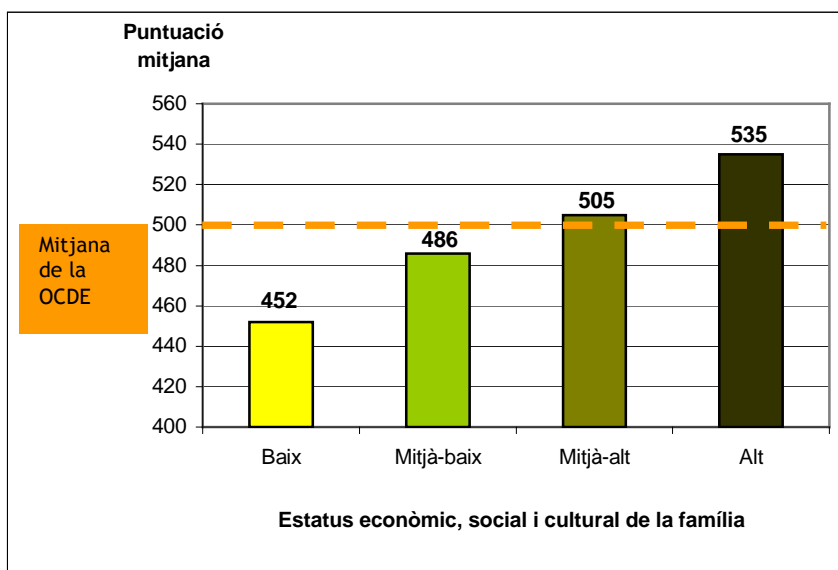
**Escletxa digital**

**8 de cada 10 persones** amb estudis superiors usa habitualment internet

Taula 2. Població usuària d'Internet segons el nivell de formació màxim assolit

Font: La societat xarxa a Catalunya, 2002. Elaborat a partir d'una mostra de 3.500 persones representatives de la població catalana.

Estudis internacionals, com el PISA 2003, demostren la **forta correlació que hi ha entre el nivell formatiu de les famílies i els resultats acadèmics dels fills i filles**. Tant el nivell formatiu dels pares i mares com l'estatus econòmic, social i cultural de la família i els recursos educatius a la llar estan altament correlacionats amb els resultats educatius dels fills i filles. Convé recordar que **a Catalunya hi ha el doble de joves respecte d'Europa que abandonen prematurament els estudis (gràfic 6)**.



Els nois i les noies de **famílies d'estatus socioeconòmic i cultural alt** obtenen 70 punts més en matemàtiques que els de famílies d'estatus socioeconòmic cultural baix

Gràfic 6. Puntuació mitjana en matemàtiques en funció de l'estatus econòmic, social i cultural de la família.

Font: PISA 2003 a Catalunya : una ullada a les desigualtats educatives. Fundació Bofill, 2006 (elaboració pròpia)

**El risc d'estar en atur i de viure en situació de pobresa** no està igualment distribuït, sinó que **afecta en major mesura a les persones amb un nivell més baix de formació**. És aquest grup de persones el que **participa en menor mesura de la societat de la informació i la comunicació** i, conseqüentment, no té les mateixes oportunitats per adaptar-se als canvis derivats de la transformació cap a una societat del coneixement. **La formació** es constitueix, per tant, com una **mesura d'evitar el risc de l'exclusió social i de reduir la desigualtat social i l'escletxa digital**.

L'estudi PISA demostra una forta correlació entre el nivell educatiu dels pares i mares i els resultats acadèmics dels fills i filles. La formació de persones adultes és, per tant, **un mecanisme d'evitar la reproducció de les desigualtats socials entre les generacions futures.**

**La formació de les persones adultes i la dels infants són dues cares de la mateixa moneda.** Per tant, una reforma del sistema educatiu no serà eficaç si no es contempla elevar el nivell educatiu de les persones adultes. A la vegada, és necessari un sistema educatiu eficaç per tal de promoure la participació de les persones adultes en un procés d'educació permanent, ja que és difícil que es vulgui participar en el procés de formació continuat si les experiències d'aprenentatge de la infància i de l'adolescència han estat negatives.

### ***Nivells de participació en la formació de persones adultes***

La participació en la formació de persones adultes a Catalunya és la més baixa de la Unió Europea, després de Grècia. **Només un 3% de la població adulta catalana fa algun tipus de formació, mentre la mitjana de la Unió Europea se situa en un 10% (taula 3).** Així doncs, el baix nivell de formació a Catalunya no queda compensat per un nivell de participació en la FpA, que podria corregir el dèficit formatiu si fos més elevada.

Països	% de persones en formació d'adults (1)
Suècia	35,8
Dinamarca	27,6
Finlàndia	24,6
Gran Bretanya	21,3
Noruega	19,1
Holanda	16,5
EU-15	10,7
EU-25	9,9
Bèlgica	9,5
França	7,8
Alemanya	7,4
Itàlia	6,8
Espanya	5,1
Portugal	4,8
<b>Catalunya</b>	<b>2,9</b>
Grècia	2,1

A Catalunya, només **3 de cada 100 persones han participat en algun curs de formació** durant el 2004

Taula 3. Percentatge de persones que durant l'any 2003 o 2004 han participat en programes de formació de persones adultes a Europa

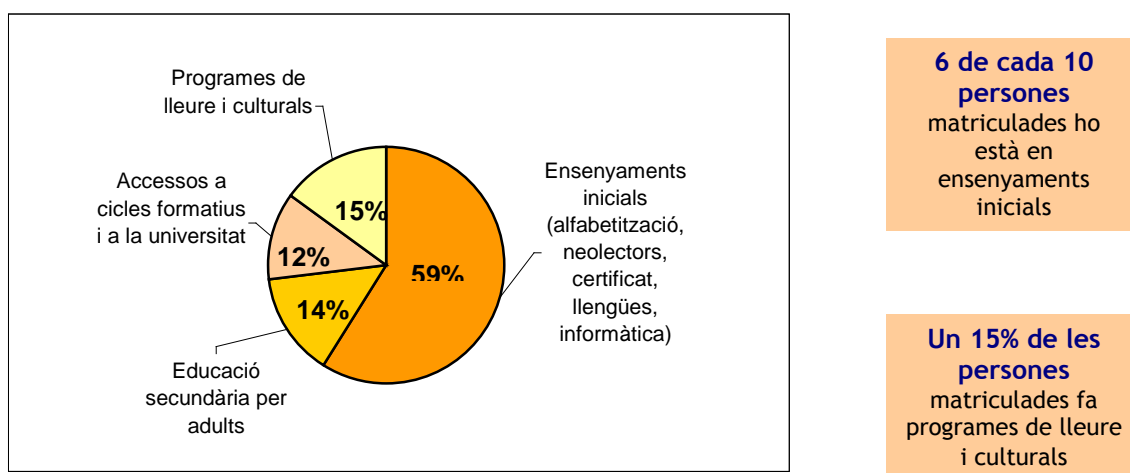
Font: EUROSTAT. *European Union Labour Force Survey*, 2004 i INE. *Encuesta de Población Activa*, 2003.

(1) Persones de 25 a 64 anys que han respost haver rebut educació i/o formació en les 4 setmanes precedents a l'enquesta.

Més concretament, a Catalunya el nivell de participació en els centres de FpA del Departament d'Educació i Universitats és encara més baix que aquest 3%. De fet, no arriba ni a l'1% de la població. De manera que els índexs de matriculació als CFAs i AFAs de la Generalitat de Catalunya no es corresponen amb els nivells de formació de la població. **Durant el curs 2004-2005 només hi havia 0,9% de la població adulta matriculada als centres i aules de FpA, cosa que contrasta fortament amb el 34% de la població que no ha finalitzat els estudis obligatoris i amb el 33% que només té una titulació bàsica del sistema educatiu.**

La distribució de la matrícula es correspon amb la classificació següent: **un 85% de les persones matriculades ho està en programes acadèmics i només un 15% ho està en programes de lleure i cultura (gràfic 7).**

- Gairebé 6 de cada 10 persones matriculades ho està als ensenyaments inicials. Aquest grup es correspon amb la franja de la població 'amb estudis obligatoris inacabats'. Aquest grup està format per bona part de la població estrangera, el col·lectiu de dones més grans i alguns joves.
- Gairebé 3 cada 10 persones matriculades ho està en el programa de Graduat en Educació Secundària (GES) —el 14,1%— i en els grups d'accessos a cicles formatius i a la universitat —el 12,3%.
- Per contra, només 1 de cada 10 persones matriculades fa programes de lleure i cultura.



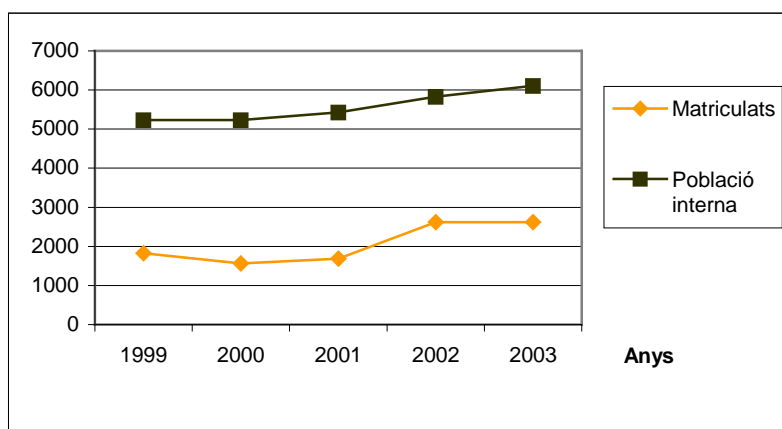
Gràfic 7. Distribució dels i les participants en la FpA per programes.

Font: Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, dades del curs 2004-2005.

En els darrers anys hi ha hagut **un increment important del nivell de matriculació en programes de formació reglada entre la població penitenciària dels centres de Justícia.** L'any 2003, el **42,9% del total de la població interna** estava matriculada en algun programa



de formació (gràfic 8). Contràriament a la tendència general, en els Centres de Justícia Juvenil només el 3,6% dels nois i l'1,9% de les noies estan matriculats en programes de formació reglada.



L'any 2003 gairebé **1 de cada 2 persones internes estava matriculada** en algun programa de formació reglada

Gràfic 8. Evolució de les persones internes a Catalunya i de les persones internes matriculades en ensenyaments reglats. Anys 1999-2003.

Font: Estadística Bàsica de la Justícia a Catalunya. Núm. 38, novembre del 2004 (elaboració pròpia).

La població reclusa es troba concentrada en els programes de més baix nivell de formació: el 78% de les persones internes matriculades ho està en ensenyaments reglats, mentre que **l'educació secundària representa només el 19%**. La resta de programes tenen un nivell de participació molt menor: el 2% els accessos i cursos de la universitat i l'1% el batxillerat.

A Catalunya, la participació en processos de FpA és la més baixa d'Europa, després de Grècia, de manera que el baix nivell formatiu del país no sembla que pugui corregir-se en un futur immediat a no ser que hi hagi un canvi radical en les polítiques educatives. El nivell de participació a Catalunya als centres de FpA del Departament d'Educació i Universitats és encara més baix que aquest 3%. De fet, no arriba ni a l'1% de la població, malgrat les manifestes necessitats formatives: **un 34% de la població no ha finalitzat els estudis obligatoris i un 33% només té una titulació bàsica del sistema educatiu**. La majoria dels matriculats ho estan en ensenyaments inicials.

**Incentivar una major participació a la FpA és un gran repte pendent** per tal de superar l'esclatxa formativa existent entre la secundària obligatòria i la postobligatòria, promoure la ciutadania activa, i millorar l'ocupabilitat i la cohesió social.

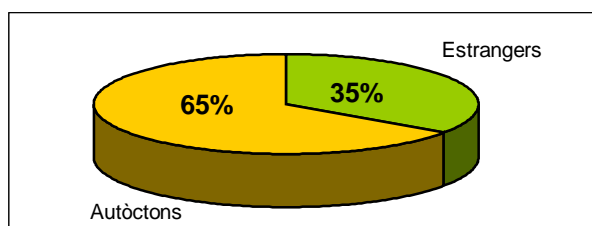
La participació en FpA és més elevada entre el grup de persones internes en els centres de Justícia. **Un 43% de les persones preses fan algun tipus de formació reglada, malgrat que aquesta xifra es redueix a un 2,75% en els Centres de Justícia Juvenil.**

Més de tres quartes parts de la població reclusa matriculada en programes de formació reglada ho està en la formació instrumental, quatre vegades per sobre del conjunt de població que està matriculada en aquests programes en els centres de FpA del Departament d'Educació i Universitats.

### Oferta formativa i públics

Entre les persones matriculades a la FpA hi ha un **35% de persones estrangeres**, percentatge que suposa 18.280 persones (*gràfic 9*). L'any 2004 a Catalunya hi havia 560.319 persones estrangeres, **només un 3% de les quals van participar en els programes de FpA**.

La participació de les persones estrangeres en la FpA es concentra en els programes de llengua i comunicació. De fet, **tres de cada quatre estrangers fan programes de llengua oral o llengua escrita**. Els programes on el percentatge d'estrangers és menor són els d'accés a cicles formatius de grau superior i els d'accés a la universitat.

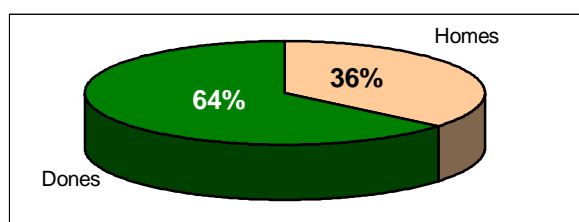


**1 de cada 3**  
persones  
matriculada als  
centres de FpA és  
estrangera

Gràfic 9. Distribució de la població estrangera i autòctona en la FpA.

Font: Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, dades del curs 2004-2005.

**Les dones presenten el grup més nombrós de participants en la FpA**, ja que el 64% de les persones matriculades ho són (*gràfic 10*). També suposen el percentatge majoritari en els **ensenyaments inicials i en els programes de lleure i culturals**. En canvi, **el homes** es concentren en els **programes de GES i accessos als cicles formatius i a la universitat**. Aquestes diferències per sexe i matriculació es deuen bàsicament a un efecte de l'edat: les dones estan sobrerrepresentades en les edats més grans.



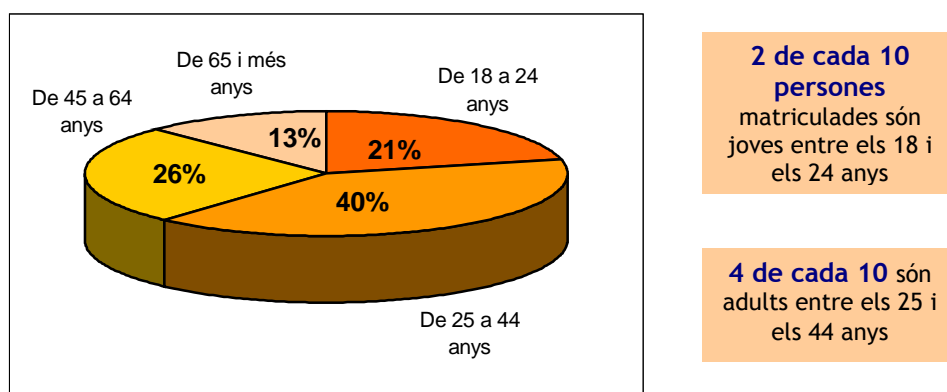
**2 de cada 3**  
persones  
matriculades als  
centres de FpA són  
dones

Gràfic 10. Distribució dels i les participants en la FpA per sexe.

Font: Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, dades del curs 2004-2005.

És molt interessant constatar que **6 de cada 10 persones matriculades als centres de FpA tenen menys de 45 anys** (gràfic 11). Les persones adultes-joves, de 25 a 44 anys, també tenen un nivell de participació molt elevat i representen el 40% del total de persones matriculades. Un 20% més està format per persones joves de 18 a 24 anys.

Els grups de joves predominen en els programes de GES i de preparació per a l'accés a cicles formatius o a la universitat, i també en la iniciació a les llengües en el cas de les persones estrangeres. Les persones més grans es concentren en l'etapa instrumental i en els programes de lleure i culturals.



Gràfic 11. Distribució dels i les participants en la FpA per edat.

Font: Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, dades del curs 2004-2005.

Hi ha una gran **diversitat de perfils de participants** en la FpA. **Una tercera part són persones estrangeres**, matriculades bàsicament en programes de llengua. El **col·lectiu de dones** supera el d'homes, ja que **representa el 64% del total**. Aquest fet es troba en consonància amb el retard històric de les dones en nivell de formació, tot i que no explica per si sol una diferència de participació tan gran; molt possiblement, les dones tenen més consciència i menys vergonya de manifestar les seves necessitats formatives i una millor valoració i concepció de l'aprenentatge.

**Es trenca el tòpic que la majoria de públic dels centres de FpA són persones grans i analfabetes funcionals**. Aquest col·lectiu representa només el 14% del total de la matriculació.

La **majoria de persones matriculades tenen menys de 45 anys**. Els grups d'edat més joves entenen la FpA com a mecanisme per accedir a nivells superiors d'educació —postobligatòria—, mentre que per als més grans —i dins d'aquests, el col·lectiu de dones— és una manera d'aconseguir unes competències bàsiques o de desenvolupar activitats de lleure i culturals.

### Oferta formativa i territori

Finalment, cal tenir en compte que a Catalunya només hi ha dos centres o aules de FpA públics per cada 100.000 habitants, amb importants diferències territorials (figura 5).

La distància en nivell de formació de la població entre comarques com el Barcelonès, el Vallès Oriental, el Vallès Occidental o el Tarragonès, que presenten elevats nivells de formació, i comarques com el Baix Ebre, l'Alt Penedès o la Garrotxa, que presenten uns nivells de formació de la població en general força baixos, planteja la necessitat d'avançar cap a un model d'igualtat d'oportunitats entre territoris que no tenen els mateixos nivells de formació.

Les comarques del Maresme, el Vallès Oriental, el Baix Camp, l'Anoia, el Bages, l'Alt Empordà, el Tarragonès, el Baix Penedès, el Baix Llobregat i l'Alt Penedès presenten una assignació de places de FpA inferior a la resta de comarques en relació amb el seu índex de necessitats agregat comarcal.

A més, hi ha set comarques que no tenen cap mena d'oferta formativa amb totes les conseqüències que això comporta: el Priorat, la Terra Alta, l'Alta Ribagorça, les Garrigues, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Cerdanya.



Figura 5. Centres i aules de FpA per comarca segons titularitat

El nombre que apareix a l'interior del símbols indica el nombre de centres o aules a cada comarca (elaboració pròpia).

En general, es detecta una **baixa densitat de l'oferta formativa en relació amb els reptes que es plantegen a la FpA**. Aquesta baixa densitat de l'oferta és més acusada en algunes comarques que en d'altres. Fins i tot hi ha set comarques que no tenen oferta formativa. De manera que **hi ha una mancança tant d'igualtat territorial com del principi de proximitat**. Davant d'això, cal oferir oportunitats d'aprenentatge tan pròximes als interessats com sigui possible: les persones interessades no s'han de veure obligades a desplaçar-se per rebre formació. I cal garantir una distribució del mapa de FpA que no respongui exclusivament a les necessitats poblacionals del territori, sinó també a les seves necessitats socioeducatives.

## ANÀLISI DELS CENTRES I AULES DE FpA

Aquest apartat descriu, sintetitza i analitza la situació actual i els reptes de futur dels centres i aules de FpA en termes de finalitats i objectius, oferta formativa, participants, professionals, planificació, institucions, organització i gestió i, per acabar, recerca i finançament. L'apartat s'organitza en funció d'aquestes nou categories. En cada es presenta la informació més rellevant que fa referència als **7 aspectes claus** de la FpA prioritzats i justificats en el marc metodològic de l'estudi i que són: **especificitat; flexibilitat; diversitat i pluralitat; contextualització; autonomia i participació; avaluació; i qualitat i innovació.**

Les aportacions que es recullen en aquest apartat provenen dels diversos instruments utilitzats en el treball de camp: la fitxa dels centres i aules, les jornades de debat, els pòsters, les entrevistes grupals i a informants clau. Per tant, es compta amb informació de tipus quantitatiu<sup>3</sup> i de tipus qualitatiu<sup>4</sup> que es complementa i es reforça mútuament.

### ***Finalitats i objectius***

A la majoria dels centres i aules de FpA està present la finalitat principal de l'educació permanent de **garantir la igualtat d'oportunitats**, entenent l'educació de persones adultes com una part d'aquest procés inacabat de la formació permanent.

En aquesta línia, els centres i aules de FpA donen un caire més operatiu a aquesta finalitat general i en plantegen d'altres que es podrien resumir en: eliminar l'analfabetisme, satisfer les necessitats de formació bàsica que la societat actual demana, facilitar l'accés a la formació reglada obligatòria i postobligatòria, afavorir l'exercici de la ciutadania activa i promoure el desenvolupament integral de la personal a través d'una formació íntegra – acadèmica, ocupacional i de lleure/cultura.

Concretament, la *taula 4* mostra les finalitats i objectius més prioritzats en l'actualitat pels centres i aules de FpA.

---

<sup>3</sup> La **informació quantitativa** fa referència en la majoria dels casos a una mostra de 82 centres i aules de FpA, representativa del conjunt de centres i aules públics de FpA de Catalunya. En algunes ocasions –que sempre s'especifiquen– només s'aporten dades dels centres i aules de FpA del departament d'Educació i Universitats de la Generalitat de Catalunya. En aquest cas, no és la mostra la que s'analitza sinó l'univers –126 centres.

<sup>4</sup> La **informació qualitativa** prové de diverses fonts: mestres, participants, tècnics de l'Administració, experts i representants d'entitats de l'entorn. Sempre s'especifica de quina font o fonts prové la informació que es presenta. Per raons d'anonimat s'han omès els noms dels i les informants.

Finalitats i objectius de la FpA	
Formació per al món laboral	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <b>Facilitar l'accés al món laboral:</b> proporcionar eines per a la incorporació i promoció laboral.</li> <li>▪ Fomentar la formació com a eina de <b>reinserció laboral</b>.</li> </ul>
Formació bàsica	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Promoure l'alfabetització digital i <b>formació permanent</b> en les noves tecnologies.</li> <li>▪ Proporcionar la <b>formació bàsica àmplia i diversa</b> que la societat actual demana.</li> <li>▪ <b>Inserir al sistema educatiu</b> les persones que hi estiguin interessades.</li> <li>▪ Facilitar l'<b>obtenció de titulacions</b> (especialment les bàsiques).</li> <li>▪ Incentivar el perfeccionament, actualització i extensió cultural a diferents nivells; <b>orientar la formació bàsica cap a la formació permanent</b>; conscienciar de la necessitat de l'aprenentatge permanent.</li> </ul>
Formació per al desenvolupament personal, la participació social i política, el lleure i la cultura	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <b>Acollir i incloure les persones estrangeres:</b> facilitar l'accés de la població immigrant a la llengua i la cultura catalana i castellana.</li> <li>▪ Desenvolupar la presa de <b>consciència crítica</b> i els mecanismes d'autoavaluació, autoestima, autoafirmació personal i creativitat per tenir <b>autonomia</b> en la vida quotidiana i professional.</li> <li>▪ Contribuir al desenvolupament d'una <b>participació activa</b> en la vida social, cultural i associativa de l'entorn (responsabilitat cívica i participació social), perquè a través de la participació ciutadana s'incideixi progressivament en la <b>transformació social</b>.</li> <li>▪ Relacionar el contingut de l'educació amb l'<b>entorn</b> on es dona per contribuir a la seva millora.</li> <li>▪ Formar en la <b>solidaritat, la inclusió, la tolerància, la no discriminació, la cooperació, el diàleg cultural i intergeneracional</b>.</li> <li>▪ <b>Facilitar la convivència</b> intercultural i intergeneracional.</li> <li>▪ Millorar de la qualitat de vida i creixement personal.</li> <li>▪ Ser un <b>centre obert</b> a l'entorn; participació en fòrums educatius al municipi, relacions amb institucions, entitats culturals, accions socioculturals, evitant actuacions merament escolars.</li> <li>▪ Promoure una <b>gestió democràtica i participativa:</b> participació del professorat, personal no docent i participants en la gestió del centre.</li> <li>▪ Afavorir la <b>col·laboració i coordinació</b> amb altres entitats i centres públics. Mantenir relacions estables amb la resta de professionals implicats en la formació de persones adultes.</li> </ul>

Taula 4. Finalitats i objectius dels centres i aules de FpA

Font: elaboració pròpia a partir d'una mostra de 82 centres públics de FpA.

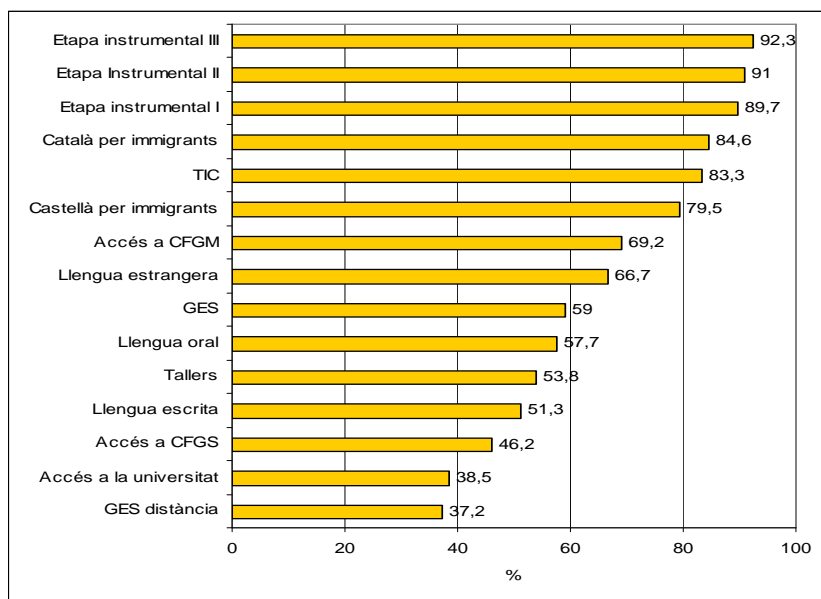
Els centres i aules posen l'èmfasi en la necessitat que les finalitats i objectius de la FpA s'orientin a **garantir una formació àmplia i diversa (integral i integradora) per a tothom sense exclusió, al llarg de tota la vida i per participar activament en una societat globalitzada**. Tot això hauria de contribuir a l'equitat educativa i a formar una societat més cohesionada i inclusiva.

### Oferta formativa

Els centres i aules consideren que han satisfer les necessitats de la població adulta, que la formació s'ha d'adaptar a les seves característiques i a la seva manera d'aprendre. No obstant això, els centres i aules reconeixen que el concepte de formació bàsica àmplia i diversa s'ha assimilat al concepte de **formació escolar** i el currículum que s'ha adoptat és

també fonamentalment escolar, amb un plantejament molt mimètic respecte de l'educació primària i la secundària.

El gràfic següent (*gràfic 12*) mostra l'oferta formativa actual als centres i aules.



Gràfic 12. Percentatge de centres que ofereixen els diferents programes de FpA

Font: elaboració pròpia a partir d'una mostra de 82 centres públics de FpA.

La majoria de centres i aules de FpA ofereixen formació instrumental, formació sobre les tecnologies de la informació i la comunicació, i català i castellà per a persones estrangeres. En grau menor, però també important, ofereixen preparació per accedir als cicles formatius de grau mitjà (69% dels centres) i el GES (59% dels centres). Aproximadament la meitat dels centres i aules de FpA realitzen tallers de caire cultural: alguns són de reforç en llengües (expressió oral o escrita) o en TIC; altres són de caire artístic (dibuix, pintura, macramé), i altres de caire cultural (història, literatura, cultura general, música, teatre, fotografia, alimentació saludable) o esportiu (gimnàstica, tai-txi, ioga).

La majoria de centres mostra una clara predisposició per a una oferta **flexible i contextualitzada**, però tot i els esforços d'adaptació de l'oferta a les necessitats de l'entorn<sup>5</sup>, i ha força **homogeneïtat en els programes**; en determinats contextos l'FpA encara és vista com a **compensatòria i assistencial**. A l'estudi ha quedat manifestat que tendir a un canvi en aquesta concepció implicaria la reconversió d'allò que té d'homogeni l'oferta

<sup>5</sup> Això queda evidenciat pel fet que el 77,5% de centres manifesta que en els darrers cinc anys han augmentat l'oferta en resposta a les noves necessitats. La part més flexible de la planificació de l'oferta formativa es concreta en els cursos de català i castellà per a persones estrangeres, d'informàtica, de llengües estrangeres, i en els accessos a cicles formatius, la qual cosa indica que disposen d'una certa autonomia per adaptar l'oferta a les necessitats de l'entorn immediat en particular i a les demandes socials en general.



formativa en quelcom d'**específic**, amb prou **flexibilitat** per respondre a les necessitats pròpies de les persones adultes.

Hi ha centres que expressen que l'oferta es troba limitada principalment per la falta d'espai o de professionals, de manera que, degut a la manca de recursos, no poden tenir una oferta tan àmplia i diversa com l'entorn demana o necessita<sup>6</sup>. En qualsevol cas, el concepte de contextualització de l'oferta exigeix una **ampliació de l'oferta formativa** i les conseqüents mesures que la possibilitin.

El pas a un model d'oferta formativa contextualitzada i específica per a adults ha d'anar acompanyat d'**estratègies metodològiques i recursos didàctics específics per a adults**. Tanmateix, l'esmentat procés es pot facilitar mitjançant la implicació de les administracions municipals i de les entitats locals en la presa de decisions, l'establiment de mecanismes de coneixement de l'entorn i de captació de les necessitats formatives del territori i l'autonomia de centres suficient per determinar què oferir en un determinat context. Aquest canvi comporta necessàriament, en primer lloc, la implicació dels professionals i el coneixement del territori que aportin, en segon lloc, la dotació als centres d'una gestió participativa i vinculada a l'entorn i, en darrer lloc, el desenvolupament de **processos d'avaluació** que garanteixin la qualitat dels projectes formatius.

L'oferta formativa dels centres i aules de FpA és **excessivament homogènia i té un caràcter marcadament escolar**. L'oferta formativa hauria de ser més **flexible, diversa i contextualitzada** per a respondre a les necessitats pròpies de les persones adultes. Aquesta reconversió o canvi de model implica dotar els centres de **més autonomia** i de **metodologies i materials didàctics específics per a adults**.

## Participants

Un 94% dels centres manifesta que s'ha produït un procés de **diversificació dels participants** a la FpA en els darrers cinc anys aproximadament. Cal recordar que:

- El 40% de les persones matriculades tenen entre 25 i 44 anys.
- El 34,6% de les persones matriculades són estrangeres.
- El 21% tenen entre 18 i 24 anys, i un 26% entre 45 i 64.
- El 13% està format per persones més grans de 65 anys.

Els professionals expressen que els col·lectius que més han augmentat la seva presència als centres<sup>7</sup> són: les **persones estrangeres** —degut al creixement de població estrangera<sup>8</sup> tant a les diferents zones geogràfiques estudiades com en els centres de justícia—, i els **joves**

<sup>6</sup> Un 37% de la població adulta catalana no té cap titulació del sistema educatiu i un 34% només té la titulació obligatòria.

<sup>7</sup> El 77% dels centres.

<sup>8</sup> En els darrers cinc anys el percentatge de població estrangera a Catalunya s'ha multiplicat per 5.

—procedents del fracàs escolar de l'educació secundària obligatòria (als centres de Justícia també s'observa aquesta tendència degut al fet que ha augmentat l'ingrés de persones molt joves). Les demandes d'aquests dos grups es focalitzen en els cursos per accedir als cicles formatius (grups de joves) i en els cursos de català i castellà (grups majoritàriament d'immigrants estrangers).

Experts, professionals i estudiants han remarcat que els centres han de mantenir una perspectiva **inclusora i cohesionadora**, sense limitar l'accés dels participants per raó d'edat o d'estatus legal.

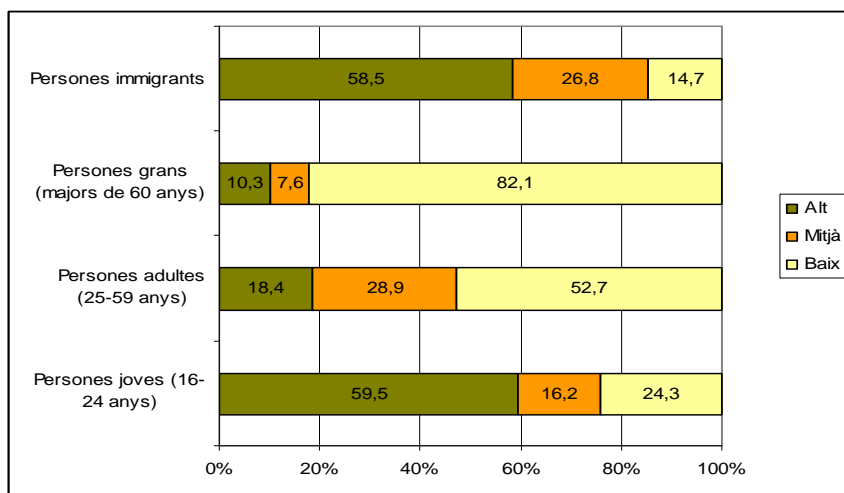
El fet que l'escola d'adults sigui un servei obert a les **persones més grans** és beneficiós tant per a aquest col·lectiu com per al conjunt de participants. Els suposa una manera de seguir actius i motivats, els ofereix la possibilitat d'accedir a una formació que de joves van tenir vedada i afavoreix la relació i la comunicació intergeneracional. **Atès que les finalitats i objectius dels centres i aules de FpA no queden reduïdes a la inserció laboral, no té cap sentit limitar l'accés al grup de persones jubilades.**

L'accés d'**estudiants de 16 a 18 anys**, actualment no regulat, també ha de trobar el seu espai en els centres i aules de FpA. Des dels mateixos centres es detecta una demanda elevada de formació entre aquest col·lectiu, sobretot pel que fa a l'accés als CFGM. Generalment, es tracta d'un col·lectiu que presenta complicacions de disciplina i motivació. Això fa que alguns centres indiquin la conveniència de crear programes específics per a ells i normalment es refereixen a excloure'ls dels CFA. Per altra banda, existeixen molts altres centres que manifesten la conveniència de barrejar aquests grups de joves amb persones més grans. S'insisteix sempre en la necessitat de **desenvolupar metodologies diferenciades de les impartides als instituts**, amb les quals aquests joves han fracassat i de les quals n'han sortit "rebotats".

També és important, segons els agents socials vinculats a la FpA, assegurar l'accés de les **persones nouvingudes**, tot i no tenir permís de residència i treball.

El percentatge de població de 25 a 64 anys que té estudis secundaris postobligatoris al conjunt de països de la UE dels 15 duplica el de Catalunya. Superar la distància amb la Unió Europea respecte al nivell formatiu de la població adulta implica **prioritzar l'accés als centres de les persones, joves i adultes, sense cap titulació del sistema educatiu i també de les persones amb només una titulació obligatòria**. Per altra banda, s'ha destacat que el grup de **persones discapacitades** hauria de trobar-se entre els prioritzats.

La participació en els centres i aules de FpA és baixa i, a més, inestable. En no tractar-se d'una educació obligatòria hi ha un nivell important d'**abandonament**, sobretot entre les persones més joves, per falta de motivació i incompatibilitat amb l'activitat laboral, i entre les persones estrangeres, degut a factors laborals i de canvi de domicili (*gràfic 13*).

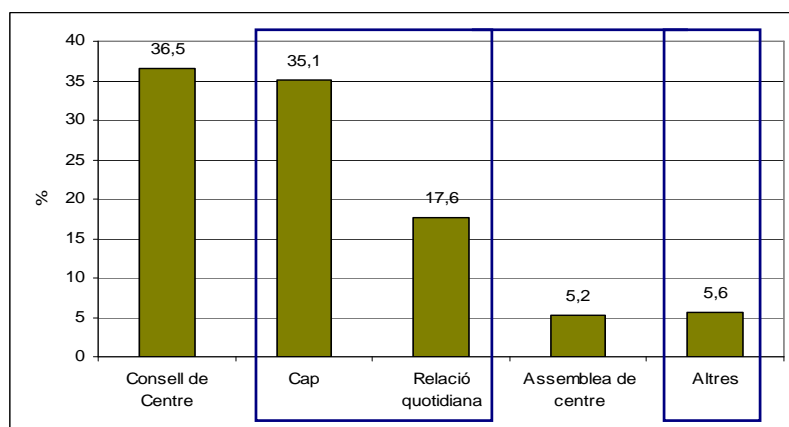


Gràfic 13. Distribució dels centres en funció de l'índex d'abandonament per col·lectius

Font: elaboració pròpia a partir d'una mostra de 82 centres públics de FpA.

La inclusió de tots els col·lectius no es limita al seu accés a la formació, sinó també al fet que s'hi mantinguin. En aquest sentit, cal vetllar i treballar per **reduir els índex d'abandonament** a partir d'eliminar les **barreres formatives** amb mesures com són la flexibilització d'horaris i calendaris, entre d'altres. Un aspecte que es valora positivament per reduir l'abandonament és la **qualitat de la formació**.

A l'estudi ha quedat palès que, a banda de promoure la participació en els processos educatius als centres, és important que també es fomenti una participació **activa** en **els processos d'organització i gestió** (en la definició de l'oferta formativa, en les relacions amb l'Administració i amb les institucions i associacions de l'entorn, etc.). És destacable que un 36,5% de les escoles vehiculen la participació només a través del Consell de Centre, un 35,1% dels centres i aules de FpA no assenyalen cap via de participació en la gestió del centre i un 60% no té cap mecanisme establert per a incentivar la participació sinó que es deixa a una certa improvisació basada en el dia a dia (*gràfic 14*).



**Gairebé 4 de cada 10** escoles vinculen la participació només a través del Consell de Centre

**Gairebé 6 de cada 10** escoles no té cap mecanisme establert per a la participació

Gràfic 14. Distribució dels centres en funció del mecanisme de participació dels estudiants en la gestió del centre.

Font: elaboració pròpia a partir d'una mostra de 82 centres públics de FpA

En aquest sentit, l'existència d'**associacions d'estudiants** en els centres, la **vinculació al territori** i la **flexibilitat de l'oferta** són elements claus que afavoreixen una major participació dels estudiants en la vida del centre i possibilita un major exercici de la **ciutadania activa**.

Els centres i aules reclamen poder atorgar als participants **acreditacions** que certifiquin l'adquisició de determinades **competències** apreses fora de l'escola i al llarg de la vida, com és propi de la FpA. Alhora, sol·liciten una ampliació de l'**avaluació** de tota la formació impartida en els centres i aules de FpA que condueixi a una **acreditació acadèmica**. Una queixa recurrent –tant a nivell dels professionals com dels participants– és el fet que **els centres i aules de FpA no puguin expedir titulacions acadèmiques oficials** de tots els programes.

Cal potenciar els centres i aules com a serveis universals amb una funció **inclusora, socialitzadora i de cohesió social** que defugin l'assistencialisme i la guetització, però que a la vegada potenciïn l'accés dels grups més necessitats.

Tanmateix, és necessària una major **participació** en l'àmbit organitzatiu i, fins i tot, en la **planificació del sistema de formació de persones adultes**.

A l'estudi ha quedat reflectit que un aspecte a estudiar, determinar i incentivar és l'**acreditació de les competències i dels aprenentatges**, adquirides a través de l'experiència de vida i laboral i de la formació acadèmica.

## ***Professionals***

Els col·lectius participants dels centres i aules reconeixen les **característiques** que haurien de tenir els professionals i que la major part té: el seu compromís amb els estudiants (esforç, dedicació, atenció, constància, amabilitat, vocació, claredat en explicar, etc.). No obstant això, es manifesta que en l'actualitat el professional de l'educació d'adults **no ha rebut una formació específica** sinó que, al contrari, la seva formació és generalista com a mestres de primària o de secundària. A més, les transformacions socials actuals fan necessari que els professionals comptin amb una formació específica que els capaciti per a treballar amb els nous participants. Lligat a aquesta qüestió, els professionals demanen que es creï **un sistema d'accés específic** (oposicions) per a l'àmbit d'adults. També reivindiquen la creació d'un cos específic i únic de professionals de FpA, superant la divisió entre mestres i professors per tal de comptar amb un claustre únic, en igualtat de condicions.

El professional de la FpA **també necessita una formació permanent que permeti la necessària actualització de totes les seves funcions i competències** (de docència, d'orientació, d'administració i gestió, de dinamització...). Aquesta formació es pot realitzar tant a partir de cursos com a partir d'intercanvis professionals. L'elaboració d'un perfil

professional seria una eina molt útil per a identificar els aspectes que caldria emfasitzar a nivell formatiu.

Els centres i aules de FpA d'avui dia tenen noves necessitats que van més enllà de la pròpia funció docent i que requereixen **nous perfils professionals** per a atendre la diversitat d'oferta i de públics. Aquests nous perfils professionals s'han d'integrar en un equip interprofessional, o bé han de ser professionals d'altres institucions o entitats educatives territorials que treballin de manera coordinada amb el centre o aula d'adults.

Actualment, les **funcions que exerceixen els mestres i professors de FpA van més enllà de la pròpia docència**<sup>9</sup>.

- Un 24,2% de centres consideren que una part important de la tasca dels docents consisteix en l'orientació, tutorització i assessorament formatiu, laboral i psicopedagògic dels estudiants.
- El 16,1% creuen que cal considerar les tasques administratives, de secretaria i d'atenció al públic que fa el professorat. També s'encarreguen en alguns casos de la preparació de materials, de la difusió de la tasca del centre i de la coordinació amb entitats del municipi.
- Un 14,5% dels centres esmenten els tres àmbits: docència, orientació i gestió com a tasques pròpies del professorat d'adults.

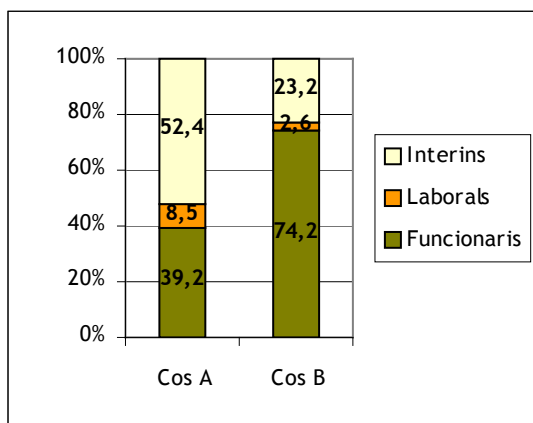
L'assumpció per part del mestres de multitud de tasques està relacionada amb una **greu manca de recursos humans** (taula 5 i gràfic 15).

	Diplomats. Cos B	Llicenciats. Cos A	Diplomats. % Cos B	Llicenciats. % Cos A
Funcionaris	422	83	74,2	39,2
Laborals	15	18	2,6	8,5
Interins	132	111	23,2	52,4
Total	569	212	100,0	100,0

Taula 5. Distribució del professorat de centres i aules del Departament d'Educació segons cossos i estatus laboral.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu.

<sup>9</sup> El 72,6% dels centres tenen aquesta percepció.



**Gairebé 3 de cada 4 professionals pertanyen al cos B**

**1 de cada 2 professionals del cos A és interí**

**3 de cada 4 professionals del cos B és funcionari**

Gràfic 15. Distribució del professorat de centres i aules del Departament d'Educació segons cossos i estatut laboral.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu.

Alguns centres solucionen el tema de la insuficiència de professorat amb **voluntaris, col·laboradors o estudiants en pràctiques**.

A través de mecanismes adients cal **avaluar, supervisar, motivar i incentivar els professionals tant externament com internament** per tal que el professorat desenvolupi la seva funció de manera coherent i amb garanties de qualitat. Alguns mecanismes poden ser: **inspecció educativa, ordenació i sistematització de les tasques, etc.** Val la pena afegir que **cap dels centres de la mostra disposa d'organitzacions de professorat pròpies que puguin vetllar per l'actualització i l'intercanvi de la pràctica docent**. La representació del professorat de FpA es realitza a través de la Mesa d'Educació de Persones Adultes.

Hi ha una **gran homogeneïtzació entre els professionals de la FpA**. La majoria són mestres de primària, que no han estat formats de manera específica per a conèixer les característiques de l'aprenent adult.

Els centres i aules de FpA d'avui dia tenen noves necessitats que van més enllà de la pròpia funció docent i requereixen d'uns **professionals amb una formació específica per a adults**, de **nous perfils professionals** i **la incorporació d'un major número de professionals** per a atendre amb qualitat la diversitat d'oferta i de públics.

### Institucions

Els centres i aules no són les úniques institucions implicades en la FpA, sinó que els municipis compten amb una **xarxa d'entitats interessades** en la FpA, com ara: **l'IME de diferents municipis, el Centre Cívic, el CAP, els IES, les ONG, el Consorci per la Normalització Lingüística, entitats de formació per al treball, acadèmies d'idiomes, associacions, programes formatius municipals**, entre d'altres. En l'estudi s'ha manifestat la necessitat que caldria ampliar i organitzar aquesta xarxa de manera que es generessin actuacions integrades i coordinades amb la voluntat de generar respostes coherents i cohesionades. Amb

una **xarxa d'institucions de formació permanent** es planificaria l'oferta de manera conjunta i coordinada i es tendria a gestionar-la de manera més eficaç i eficient.

**L'Institut Nacional de FpA** és una institució reivindicada des d'anys enrere i que mestres i experts han tornat a proposar. L'Institut Nacional de FpA vetllaria per la coordinació de les entitats esmentades en el punt anterior i tindria altres funcions com: planificar amb visió global i estratègica, integrar programes formatius, generar recursos didàctics, etc.

En conclusió, els centres i aules no són les úniques institucions implicades en la FpA, sinó que els municipis compten amb una **xarxa d'entitats interessades** en la FpA, que caldria ampliar i organitzar de manera que es generessin actuacions contextualitzades i coordinades amb la voluntat de generar respostes coherents i cohesionades. Una de les possibles funcions de **l'Institut Nacional de FpA** –institució que s'ha reivindicat des d'anys enrere– tindria a veure amb la coordinació de les esmentades entitats.

### **Planificació**

Segons la percepció del professorat, la **manca de reconeixement de l'especificitat del sector** és un dels principals punts febles actuals de la FpA. Aquesta situació es fa palesa en els diversos components de la FpA: l'oferta formativa no és específica, hi ha una manca d'especialització dels professionals, hi ha una manca infraestructures pròpies i de disseny arquitectònic adequat, falten recursos materials i didàctics adequats a persones adultes i hi ha uns òrgans escolars de presa de decisions i de gestió del centre. El conjunt de tots aquests elements dóna als centres de FpA un caràcter fonamentalment escolar i **una funció subsidiària i marginal**. Fins i tot **el pas de direcció general a subdirecció de la formació de persones adultes amb el canvi de govern a Catalunya s'interpreta com una pèrdua de pes específic i una devaluació de l'educació popular**.

La major part dels agents socials (professorat, alumnat, tècnics de l'Administració) evidencien la necessitat de revalorar i reconèixer la formació de persones adultes per part de les administracions públiques i de les institucions implicades i **d'apostar per la promoció decidida de la FpA amb urgència**.

El primer pas imprescindible que es planteja per a abordar els reptes de la FpA és *creure en l'educació d'adults*. Això es concreta en l'establiment d'un **marc legal** que defineixi i especifiqui la importància per a la societat de la formació permanent i, dins d'aquesta, de la formació de persones adultes, i d'un **finançament adient** que acompanyi aquest marc legal. El segon pas seria millorar la presència de la FpA als grans mitjans de comunicació, ja que és necessari generar una visibilització positiva de la FpA que arribi a tot el conjunt de la població.

Tot i estar emmarcada en el sistema educatiu, s'assenyala la necessitat **d'una planificació educativa exclusiva per a l'àmbit d'adults**, tant a nivell **global** (de planificació educativa de mínims de la FpA) com a nivell **local** (de territorialització de la FpA). Els **plans locals d'educació o el Consell Municipal d'Educació** poden ser un bon mecanisme per a garantir la territorialització, però requereixen una major concreció i estructuració per assegurar un veritable treball en xarxa a nivell de localitat de totes les institucions, d'entitats privades, de diferents administracions públiques i àrees departamentals i dels diferents àmbits educatius.

Des dels agents socials vinculats a la FpA s'emfasitza la importància de promoure una **formació arrelada a l'entorn local**, que aprofiti els seus recursos educatius i respongui a les necessitats de l'entorn. Es requereix una **revisió del mapa de l'FpA**, de manera que hi quedi garantit l'accés en tots els territoris de Catalunya; la **descentralització de l'oferta a nivell de ciutat i a nivell de comarca** seria una mesura per tal de promoure la cohesió territorial i l'equitat en termes territorials.

Pel que fa a la gestió, organització i relació amb el territori, els **centres i les aules** mostren una gran diferència i distància. Les aules tenen dimensions reduïdes, limitació de recursos i un elevat índex d'aïllament, la qual cosa redunda en les seves possibilitats de relació i, com a conseqüència, en la desigualtat d'oportunitats dels estudiants. Aquestes diferències haurien de ser un dels primers temes a abordar des de l'Administració educativa per impulsar **una organització racional en la unitat territorial corresponent**.

En síntesi, es requereix un **marc legal que defineixi i especifiqui la importància per a la societat de la formació permanent i, dins d'aquesta de la formació de persones adultes, i d'un finançament adient que acompanyi aquest marc legal**.

S'haurien de posar els mitjans necessaris per a garantir que totes les escoles compleixin i accedeixin als acords d'una **planificació de mínims**. Cada escola, però, hauria de disposar d'**autonomia** per poder desenvolupar el seu propi projecte educatiu.

Es requereix una **revisió del mapa de FpA**, de manera que quedi garantit l'accés a la FpA en tots els territoris de Catalunya i la **descentralització de l'oferta** a nivell de ciutat i a nivell de comarca per tal de promoure la cohesió territorial i l'equitat en termes territorials.



## **Organització i gestió**

Les **instal·lacions es valoren com a adequades** per a la formació de persones adultes si acompleixen les condicions següents:

- Disposar d'espais propis, unificats (no dispersos) en un edifici exclusiu de formació de persones adultes.
- Disposar d'espais pensats i dissenyats per a la formació de persones adultes.
- Disposar de prou espai per atendre a la demanda.
- Disposar de biblioteca i laboratori.
- Disposar d'un edifici ben comunicat i accessible (sense barreres arquitectòniques).
- Disposar de bon acondicionament en termes de ventilació, lluminositat, calefacció i acústica.

Les **infraestructures pròpies** són una de les reivindicacions més clares que realitzen els agents socials implicats en la FpA –més de la meitat dels enquestats consideren que el seu centre no disposa **ni d'espai ni d'instal·lacions adequades**. La **precarietat** de les infraestructures és especialment preocupant en la majoria dels centres del Departament de Justícia. El fet de comptar amb més aules i altres espais –laboratori, biblioteca, sala d'estudi, aula d'autoformació...– els permetria ampliar i diversificar l'oferta formativa. Es destaca també la necessitat de disposar de **més recursos materials i didàctics, diversos i específics per a adults**.

Gairebé tots els centres programen cursos que **no s'ajusten a les característiques i necessitats de la població adulta**. Els centres procuren oferir flexibilitat en els horaris i en la incorporació a la formació, però manifesten que els és summament difícil adaptar-se a les peculiaritats dels col·lectius amb els recursos que compten o amb programes anualitzats de manera que, tot i l'esforç, els **horaris i calendaris dels centres i aules són encara massa rígids i escolars**. S'apunta la idea de potenciar que el centre compti amb un **més alt nivell d'autonomia per tal de poder organitzar els seus programes en funció de les característiques del territori**.

**L'única avaluació dels centres que s'està realitzant fonamentalment és a partir de la Inspecció d'Educació –agent extern– i a través de la memòria i altres documents dels centres –avaluació interna**. S'ha valorat que cal donar més pes a l'avaluació per identificar camins per millorar els centres i aules de FpA i valorar en quina mesura les diverses estratègies estan tenint o no resultat. Especialment, s'emfasitza en incrementar els mecanismes d'avaluació interna del professorat.

**El treball per projectes** apareix com una bona línia de treball que permet garantir la contextualització de la formació i un més alt nivell de resposta a les necessitats socials i del territori. **Els centres i aules d'adults, no acostumen, però, a organitzar el procés**

**d'ensenyament–aprenentatge i tota la dinàmica dels centres i aules a partir d'aquesta metodologia.**

En resum, les **infraestructures pròpies** són una de les reivindicacions més clares que realitzen els agents socials implicats en la FpA. És molt important que els centres i aules comptin amb espais adequats i dignes i que tinguin instal·lacions i mobiliari adequats a les seves necessitats.

Caldria potenciar que el centre comptés amb un més alt nivell d'**autonomia** per tal de poder organitzar els seus programes en funció de les característiques del seu territori. De fet, fins ara molts centres s'han organitzat tenint en compte les necessitats del context, però aquest tipus de gestió cada cop els està resultant més limitada a nivell normatiu i procedimental.

**L'avaluació dels centres** s'està realitzant fonamentalment a partir de la Inspecció d'Educació i la memòria dels centres. Tot i així, cal donar més pes a l'avaluació, ja que és necessari identificar camins per millorar els centres i aules de FpA i valorar en quina mesura les diverses estratègies estan tenint o no resultat.

Els centres i aules d'adults no acostumen a **treballar per projectes**, però aquesta és una bona línia de treball que permet garantir la contextualització de la formació i un més alt nivell de resposta a les necessitats, tant socials com del territori.

## **Recerca**

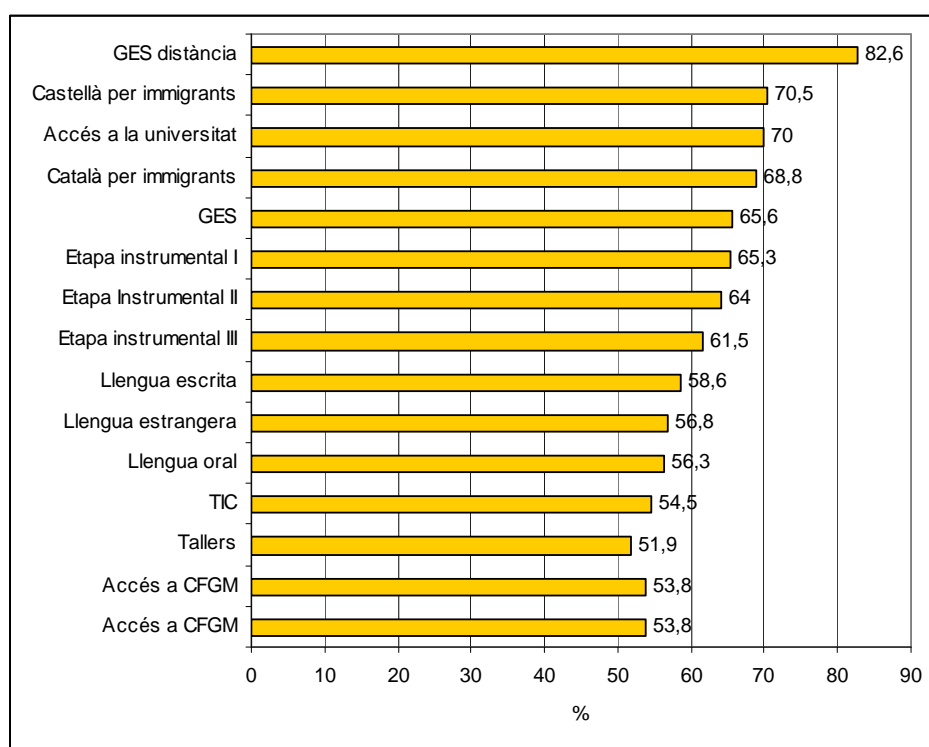
La recerca no ha estat un dels aspectes prioritzats pels agents socials vinculats a la FpA, tot i que des del professorat s'esmenta la importància de la **investigació com a element fonamental de cara a la innovació** en la formació de persones adultes. Per aquest motiu es considera important **potenciar la recerca en l'acció participativa** i també la participació de les universitats. La **recerca ha de possibilitar en un segon moment accions de difusió de pràctiques significatives** per a la millora i innovació en els centres.

Cal potenciar la **recerca en l'àmbit de l'educació i la formació de persones adultes** a través de la recerca en l'acció participativa i a partir de convocatòries competitives. La recerca està molt vinculada a la innovació i a la transferència de coneixement que es concreta en aquelles accions de difusió de **pràctiques significatives per a la millora i innovació en els centres**.

## Finançament

**Els costos de matriculació de la formació bàsica de persones adultes a Catalunya estan subvencionats total o parcialment per les administracions públiques.** Les diferències més acusades en el muntant de subvenció es troben segons el tipus de programa i la titularitat del centre (*gràfic 16*). Respecte als programes, la formació instrumental i la iniciació a la llengua catalana i castellana per a les persones estrangeres són gratuïts per a l’estudiantat, en canvi, el GES i la preparació de proves d’accés a cicles formatius no ho són. Així, els col·lectius més desafavorits per aquesta desigualtat de costos són els joves que acostumen a fer aquest darrer tipus de cursos. Respecte a la titularitat, els centres i aules municipals tenen menys subvenció pública que els centres del Departament d’Educació o del Departament de Justícia, de la qual cosa deriven conseqüències especialment rellevants en termes de desigualtat territorial: aquells territoris que compten només amb centres municipals tenen major dificultat econòmica en l’accés. Segons el professorat dels centres de FpA, aquesta situació pot indicar l’inici d’un procés de privatització.

Es reivindica el **principi de gratuïtat** i, per tant, que la condició socioeconòmica no esdevingui una dificultat per a l’accés. L’estudiantat reclama prioritàriament dues qüestions: una moderació del preu o la gratuïtat dels cursos que s’ofereixen i la possibilitat de concedir beques educatives –destinades a cobrir el cost del material escolar, de transport, de sortides culturals, etc.



**7 de cada 10** centres o aules ofereixen cursos de llengües per a immigrants de forma gratuïta

Només **1 de cada 2** centres o aules ofereix la preparació per a la prova d’accés a CFGM de forma gratuïta

Gràfic 16. Percentatge de centres que ofereixen de forma gratuïta els diferents programes

Font: elaboració pròpia a partir d’una mostra de 82 centres públics de FpA.

**El pressupost assignat als centres i aules de FpA és insuficient** per respondre a les necessitats i demandes de formació de persones adultes, la qual cosa es tradueix en un dèficit d'inversions en infraestructura, recursos materials i recursos humans. **S'apunta la idea d'avançar cap a fórmules de diversificació del finançament i de cofinançament, la qual cosa permetria** que el pressupost dels centres s'ampliés més enllà de l'assignació d'una sola administració.

**Els contractes programa** són fórmules de finançament que també permeten millorar la qualitat dels centres i incrementar la implicació del professorat.

En definitiva, cal aconseguir la **gratuitat de l'oferta** –queda justificada en termes dels beneficis generats per l'educació– i reflexionar sobre la possibilitat de concedir **beques** educatives a les persones adultes.

**El pressupost assignat als centres i aules de FpA és insuficient** per respondre a les necessitats i demandes de formació de persones adultes, la qual cosa es tradueix en un dèficit d'inversions en infraestructura, recursos materials i recursos humans.

## CONCLUSIONS

Les conclusions que es presenten s'han elaborat a partir de les dades presentades, descrites i analitzades en els apartats la FpA des d'una perspectiva estatal i internacional, anàlisi de la població adulta a Catalunya i anàlisi dels centres i aules de FpA a Catalunya.

En un **primer apartat** es presenta una **taula de síntesi de la situació actual de la FpA als centres i aules de Catalunya**, que ha de permetre al lector copsar amb una relativa rapidesa aquells trets bàsics que la defineixen.

**El segon apartat** de les conclusions **està dedicat a aprofundir en aquesta situació actual**. Per fer-ho s'han definit **dos eixos** —l'eix **específic-genèric** i el **contextualitzat-centralitzat**— que **permeten situar les diferents característiques de la situació en l'actualitat** i analitzar-la en termes de models. Aquests eixos estan definits sobre la base de categories normatives, fruit de les reflexions i aportacions dels agents socials vinculats a la formació de persones adultes de Catalunya —experts, participants i professionals—, i també sobre la base de les recomanacions dels organismes internacionals i a les idees força extretes de les diferents legislacions de les comunitats autònomes. Cal recordar, però, que un model és una representació ideal de la realitat i, en conseqüència, difícilment els centres i aules de FpA respondran a totes les característiques d'un dels models dibuixats. **Les categories d'anàlisi que s'han utilitzat** són els aspectes objectivables centrals de la FpA: **oferta formativa, professionals, participants, planificació i finançament i organització i gestió**.

Per acabar, es presenten **cinquanta conclusions generals del Diagnòstic de la formació de persones adultes a Catalunya (centres i aules del Departament d'Educació i Universitats, del Departament de Justícia i municipals)**.

# 1. Síntesi de la situació actual de l’FpA als centres i aules de Catalunya

	1. FINALITAT I OBJECTIUS	2. OFERTA FORMATIVA Modalitats Programes Recursos didàctics	3. PARTICIPANTS	4. PROFESSIONALS	5. INSTITUCIONS	6. PLANIFICACIÓ. Relacions amb l’entorn	7. ORGANITZACIÓ I GESTIÓ	8. RECERCA	9. FINANÇAMENT
ESPECIFICITAT (RECONeixEMENT)	<ul style="list-style-type: none"> <li>Finalitats recollides de les recomanacions dels organismes internacionals</li> <li>Estandaritzades per la majoria dels centres</li> <li>Amplitud de finalitats poc refrendada per l’oferta formativa</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Oferta formativa específica en els àmbits no regulats</li> <li>Recursos materials i didàctics d’elaboració pròpia complementats amb llibre text</li> <li>Poc material de referència fora del llibre de text</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Diversitat de participants: persones grans, adultes, joves, dones, immigrants, interns de centres penitenciaris</li> <li>Risc d’exclusió d’alguns col·lectius</li> <li>Baixa implicació/participació dels participants en la gestió dels centres</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Perfil exclusivament docent: cos A i cos B.</li> <li>Professorat de secundària i mestres de primària amb una formació inicial generalista</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Aules i centres en competència amb altres institucions (centres de normalització lingüística i altres) per una mateixa oferta educativa (solapaments i mancances)</li> <li>Manca de planificació conjunta i de coordinació</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Poca relació amb l’entorn, escàs treball en xarxa</li> <li>Planificació centralitzada per part de l’Administració educativa</li> <li>Poca visibilització dels centres i de l’oferta: difusió a partir de la iniciativa de cada centre o localitat</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Infraestructures compartides</li> <li>Escassetat de recursos (biblioteca, aula TIC...)</li> <li>Flexibilitat en la incorporació a la formació (matrícula sempre oberta)</li> <li>Programes formatius anualitzats, poc flexibles</li> <li>Poca participació i implicació en la gestió i en el territori</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Recerca específica a la universitat</li> <li>Escassa participació dels centres en convocatòries competitives</li> <li>Escassa recerca compartida centres-universitats</li> <li>Universitària, d’equips de recerca</li> <li>Escassa recerca ubicada als centres</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Capítol de finançament en el marc dels pressupostos generals d’educació</li> <li>Una sola via de finançament</li> <li>Ingressos a partir de la matrícula de les activitats no subvencionades (manca d’equitat)</li> </ul>
PLURALITAT FLEXIBILITAT, DIVERSITAT		<ul style="list-style-type: none"> <li>Flexibilitat en l’oferta formativa no centralitzada</li> <li>Oferta formativa contextualitzada en les activitats no regulades</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>Perfil docent únic</li> <li>Nombre insuficient de professionals</li> <li>Ràtios elevades</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>Centres ordinaris (escassos equipaments propis)</li> <li>Planificació centralitzada, poc vinculada i articulada al territori</li> </ul>			
CONTEXTUALITZACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> <li>Estandarització de finalitats i objectius</li> </ul>			<ul style="list-style-type: none"> <li>Poc coneixement del territori, (molt professorat interí)</li> </ul>					
AUTONOMIA I PARTICIPACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> <li>Autonomia dels centres</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Escassa autonomia en la definició de l’oferta regulada</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>Implicació dels professionals</li> </ul>					

AVALUACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> <li>Revisió periòdica dels objectius</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Escassa avaluació de l'oferta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Avaluació dels aprenentatges</li> <li>Escassa homologació de titulacions</li> <li>Nul·la acreditació de competències</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Escassa avaluació externa i incentivació professionals</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>Manca de diagnòstic i avaluació del sistema</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Inexistència d'un pla d'avaluació de centres</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>Finançament ordinari renovat sense canvis</li> </ul>
QUALITAT I INNOVACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> <li>Incorporació de nous reptes en les finalitats i objectius</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Poca innovació en l'oferta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Aprenentatges instrumentals, idiomes, TICs, graduat</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Formació, permanent a partir de cursos de curta durada, actualització, intercanvi professional a partir de la iniciativa particular</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>Manca de diagnòstic i avaluació del sistema</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Infraestructures amb qualitat molt desigual</li> <li>Gestió ordinària dels centres</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Manca d'intercanvi de bones pràctiques</li> </ul>	

## 2. La situació actual de l'FpA als centres de Catalunya en termes de models

A partir de l'anàlisi realitzat es poden extreure **dos conceptes claus**, que permeten conceptualitzar la formació de persones adultes en termes de models.

El primer d'aquests conceptes clau és el de l'**especificitat**, entesa com la distintivitat i substantivitat de l'educació de persones adultes respecte l'educació d'infants i joves. En aquest sentit, l'EpA es concep com un subsistema educatiu amb característiques pròpies, diferents a les de l'ensenyament infantil, primari i secundari. L'especificitat de l'EpA és la que permet conèixer les característiques pròpies de l'aprenentatge adult, les estratègies metodològiques adequades i la que permet el disseny de materials didàctics propis i una organització diferent.

El segon concepte clau que ens permetrà delimitar models d'EpA és el de **contextualització**, entès com el grau de vinculació de la FpA al territori. Una formació de persones adultes contextualitzada és aquella que respon a les necessitats i demandes del territori sobre el qual actua, sap aprofitar-ne els recursos i s'implica activament en la transformació per a la millora de l'entorn més immediat, de cara a una possible transformació més global.

La contextualització no pot ser entesa deslligada d'elements de **pluralitat, flexibilitat i diversitat**, ja que en cada context conviuen diferents necessitats, diferents interessos i diferents realitats socioeconòmiques i culturals, als quals caldrà respondre des de la FpA i els quals, a la vegada, enriquiran i augmentaran les potencialitats d'aquest subsistema educatiu.

Una altra condició necessària per a la contextualització és l'**autonomia de centre** i la **participació** activa de les persones adultes i de l'entorn en la definició del projecte de centre. És a dir, cada centre ha de definir una personalitat pròpia, adaptada a les particularitats del seu entorn i a la seva diversitat. L'autonomia incrementa les possibilitats reals de la participació i la participació permet que sigui la ciutadania la que concreti la FpA sobre la base de les necessitats de la comunitat.

Si contraposem a aquests conceptes claus els seus antònims, obtenim dos eixos que ens permeten visualitzar models de FpA: l'**específic-inespecífic/escolar** i el **contextualitzat-centralitzat**. L'avaluació del sistema, la qualitat i la innovació són elements transversals a tots els models, que garanteixen una optimització del sistema.



legislat, regulat  
rígid, jeràrquic

Centralitzat

Model 1

Model 2

Específic

“per a persones  
adultes”

Inespecífic/Escolar

mimètic  
estàndard

Model 3

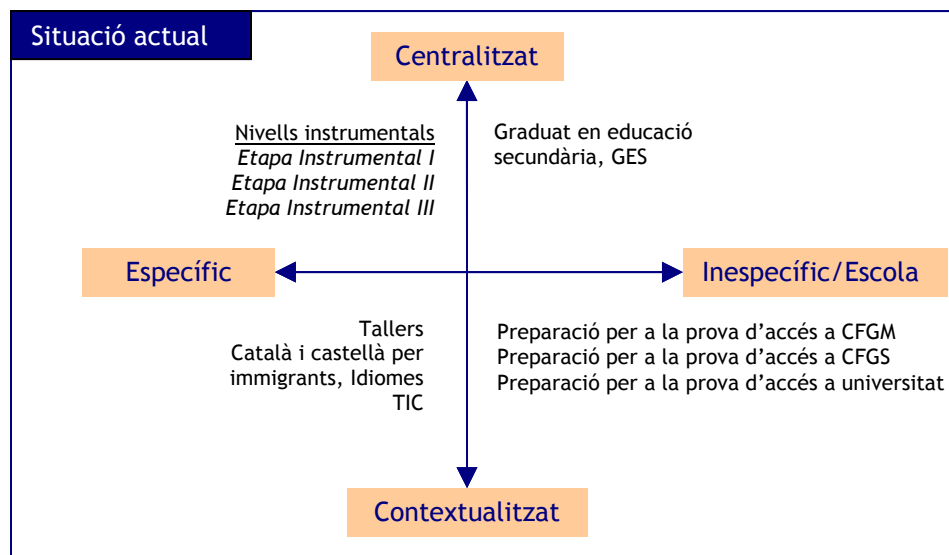
Model 4

Contextualitzat

flexible, autònom,  
participatiu, territorial  
cogestionat i cofinançat

Una vegada explicats els eixos, a continuació s'analitza l'estat actual de l'**oferta formativa, professionals, participants, planificació i finançament i organització i gestió** actual de la FpA a Catalunya.

## OFERTA FORMATIVA



L'oferta de **graduat en educació secundària (GES)** se situa en els eixos **centralitzat i inespecífic/escolar**, atès que si per una banda es tracta d'una oferta completament institucionalitzada pel fet de ser el currículum oficial per definició, per l'altra no ha aconseguit desmarcar-se del mimetisme que l'equipara a l'educació secundària obligatòria (ESO). De fet, part del professorat s'hi refereix amb aquest mateix nom. L'oferta de GES no es considera adequada per a les persones adultes, ni pel temps establert en què s'ha de cursar ni pels mateixos continguts. El col·lectiu de joves tampoc la valora positivament i per això s'inclinen pels cursos que faciliten l'accés als cicles formatius.

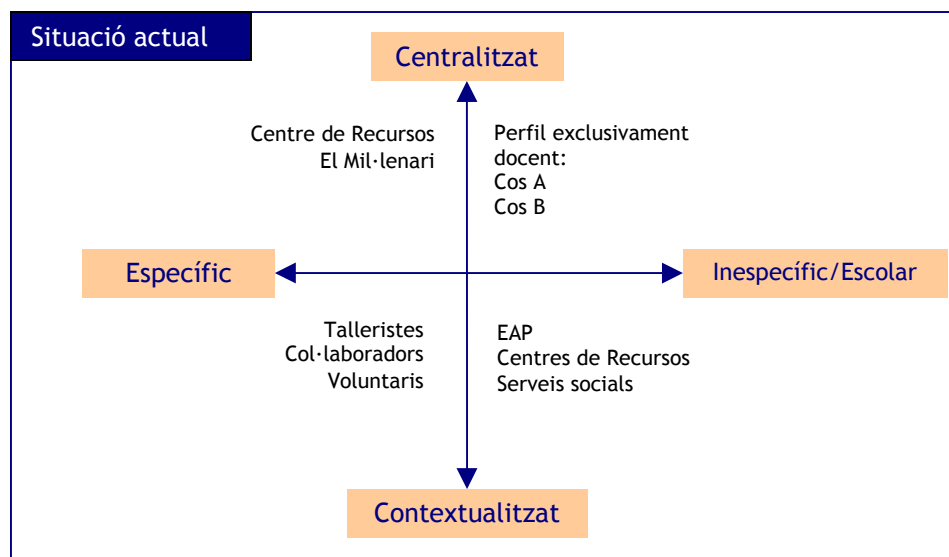
L'oferta de **formació per als accessos als cicles formatius de grau mig i superior o a la universitat per la via dels majors de 25 anys** queda situada entre els eixos **escolar i contextualitzat**. D'una banda, aquesta oferta té un caràcter marcadament escolar perquè la tipologia dels programes és absolutament estàndard i homogènia, degut fonamentalment a les característiques pròpies d'aquest cursos (accés al sistema educatiu per una via no ordinària, a partir de proves estandaritzades i lliures). D'altra banda, són una resposta a les necessitats vinculades al territori, expressades pels participants i pel mateix professorat i, en aquest sentit, són una prova de coherència interna per part dels centres i aules. Aquesta oferta és la que ha crescut més en els darrers 5 anys, tot i que fins ara no compta amb l'atenció prioritària per part del centres. Es pot considerar que aquest tipus d'oferta respon a les necessitats dels participants i s'adequa a les de la societat actual, que demanda més formació i més titulació per al màxim de persones possibles. En aquest sentit, es tracta d'una

oferta que afavoreix insertar o reinserir, segons els casos, les persones adultes al sistema educatiu.

Una altra part de l'oferta formativa, la composta pels **tallers, cursos de català i castellà per a persones immigrants i els cursos basats en facilitar l'accés a les tecnologies de la informació**, se situa en els eixos **específic i de la contextualitzat**. Aquests cursos són la resposta més immediata i específica que els centres i aules han donat a les necessitats expressades pels participants i que han vinculat al territori procurant evitar solapaments. Aquests cursos són també una prova de l'autonomia que els centres exerceixen i que els situa en la millor posició des de qualsevol perspectiva d'anàlisi: recomanacions dels organismes internacionals, comunitats autònomes, experts, professorat... La demanda d'aquests cursos és també de les que ha augmentat més en els darrers cinc anys. Un dels motius és l'augment del col·lectiu de persones immigrants, cosa que explica la centralitat dels cursos de llengua catalana i castellana, però també han augmentat els cursos d'informàtica, fet que es considera un bon senyal en tots els sentits.

**Els nivells instrumentals** són també una part de l'oferta formativa estàndard que les diferents administracions han posat a disposició dels centres i aules de manera generalitzada tant en forma de programes com de materials didàctics específics editats per la mateixa Administració. Aquests fets són els que la situen en el sector delimitat pels dos eixos: el **centralitzat i l'específic**. La demanda d'aquests cursos s'ha reduït en els darrers cinc anys.

## ELS PROFESSIONALS



**El perfil professional, exclusivament docent**, distribuït entre *cos A* i *cos B* respectivament, és un bona mostra de model **centralitzat-escolar**. S'observa que hi ha una transposició gairebé lineal de l'educació primària i secundària ordinàries cap a la FpA. Aquest caire, marcadament escolar, no es considera adequat ni les per les recomanacions fetes pels

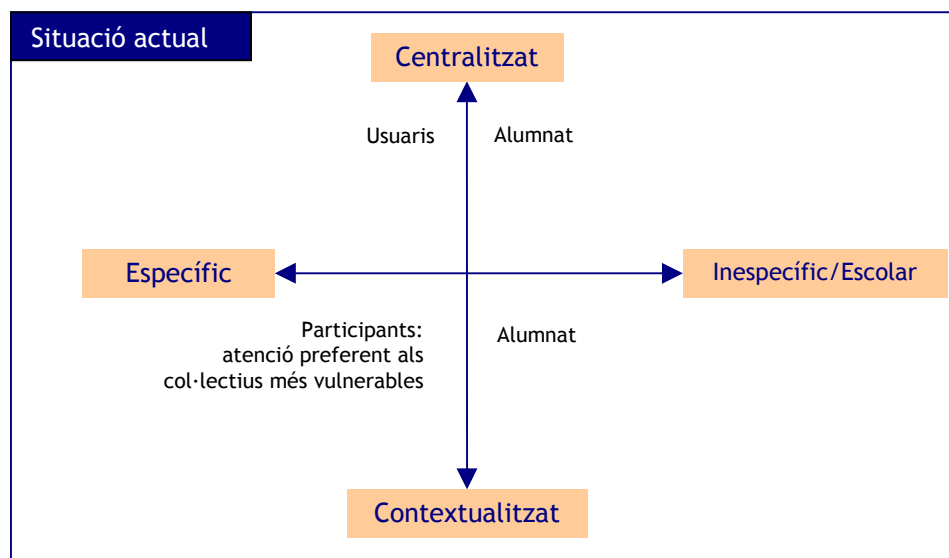
organismes internacionals, ni pels agents socials, ni per bona part del professorat. Això es produeix perquè la majoria d'aquests professionals no han tingut una formació específica inicial que els capaciti per a la FpA. Contràriament a tota lògica i a qualsevol de les recomanacions dels organismes internacionals, la seva formació inicial només els ha capacitat fonamentalment per a treballar amb nens i joves. Es dona també la circumstància que el perfil professional que té més afinitat amb la FpA —educació social— no pot accedir a aquest àmbit formatiu per imperatiu legal. Seguint les recomanacions dels organismes internacionals, cal redefinir i ampliar els perfils professionals que intervenen en la FpA.

Gairebé en la mateixa línia es poden trobar **els serveis educatius i socials vinculats a la FpA**. Es tracta de serveis vinculats al territori però de caràcter generalista quant a l'assessorament psicopedagògic, atorgament de subvencions, beques, ajuts... És per aquest motiu que s'han situat en el sector **inespecífic/escolar-contextualitzat**. Poder disposar de serveis específics en l'àmbit de l'assessorament psicopedagògic és una demanda altament reclamada pels professionals. Els participants també demanen que els ajuts, beques i la resta de serveis tinguin en compte les seves necessitats específiques en lloc d'estar tipificades en funció del model ordinari d'educació.

El **perfil de col·laboradors diversos, talleristes i voluntaris** en general es troba en el model **específic-contextualitzat**. Aquest perfil de persones contractades o no, respon millor, en general, a les necessitats del territori i del centre. Sol tenir la formació específica per la qual se la contracta i també hi ha més flexibilitat per a la seva contractació i, en conseqüència, s'adequa millor a la demanda. Potenciar la incorporació als centres i aules d'aquests perfils està altament aconsellat per les recomanacions dels organismes internacionals i també és una demanda clara per part dels participants.

**Els centres de recursos** -tot i que escassos— són exemple de model **centralitzat-específic** que respon i s'adequa a les necessitats del sector.

## ELS PARTICIPANTS

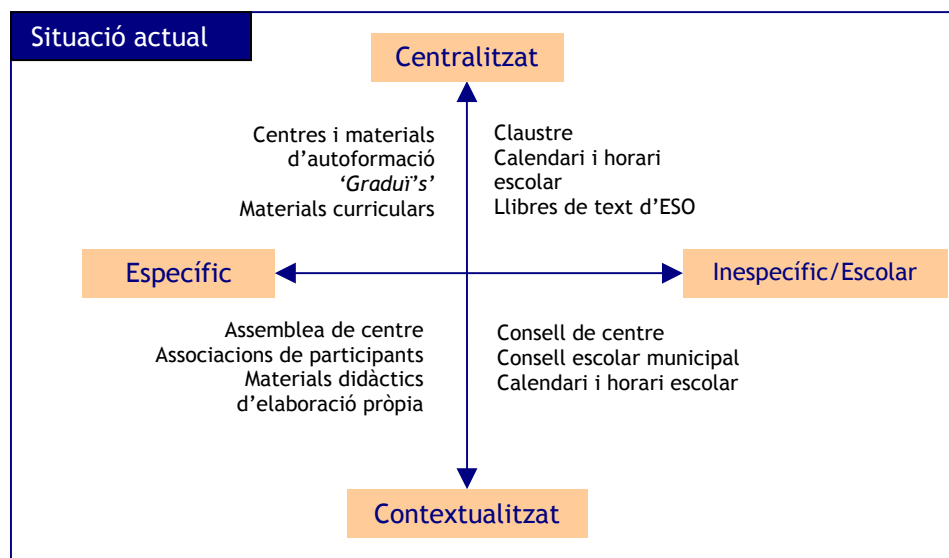


En primer lloc, cal destacar les connotacions que el llenguatge aporta a l'anàlisi dels models. Per transposició del model marcadament inespecífic/**escolar -centralitzat o contextualitzat**, la tendència és a utilitzar la paraula **alumnat**, amb totes les implicacions que se'n deriven: estructura jeràrquica, manca d'autonomia... Aquesta situació és molt freqüent en els centres i aules i denota el model en què es troba la FpA avui.

Per una altra banda, hi ha la tendència a canviar la paraula alumnat per **usuaris** quan es fa l'esforç de pensar en termes de persones adultes. També és una tendència que prové fonamentalment de les diferents administracions per redefinir els '*antics clients*' i per adequar-se millor a les característiques dels serveis públics. En aquest sentit, la tendència queda ubicada en el sector: **centralitzat-específic**.

En darrer lloc, es troba la tendència-model a utilitzar el concepte de **participant** per anomenar les persones que s'inscriuen en els CFA i AFA, s'impliquen en el seu funcionament i hi participen activament. En aquest sentit, i des de la perspectiva dels eixos **específic-contextualitzat**, se segueixen les recomanacions dels organismes internacionals i el que els diferents agents socials consideren pertinent per a la FpA. Val a dir que la majoria dels centres no incentiven gaire la participació activa dels seus estudiants, sinó que, al contrari, aquesta queda reduïda als organismes establerts per l'administració competent: consells de centre... En un altre ordre de coses, aquest model permet respondre millor a les necessitats dels col·lectius més vulnerables: el coneixement del territori així ho fa possible.

## ORGANITZACIÓ I GESTIÓ



La distribució de l'organització i gestió en funció dels eixos permet visualitzar l'estat actual de la FpA des d'aquesta perspectiva.

Seguint la tendència-model amb una caràcter marcadament inespecífic/*escolar-centralitzat* es troben les diferents possibilitats organitzatives mimetitzades de l'educació primària i secundària. Així, l'organització basada exclusivament en la presa de decisions des del **claustre** no s'adequa a un model de FpA que vulgui tenir en compte les característiques de les persones adultes. El mateix es pot dir d'una organització que funciona seguint criteris escolars en els **calendaris i horaris**, que tampoc responen a les necessitats funcionals de les persones adultes. Per no parlar de la utilització de llibres de text de primària o secundària com a material didàctic per a adults. Es tracta d'un model altament regulat que deixa poc marge per a l'autonomia, la flexibilitat i l'adequació al medi.

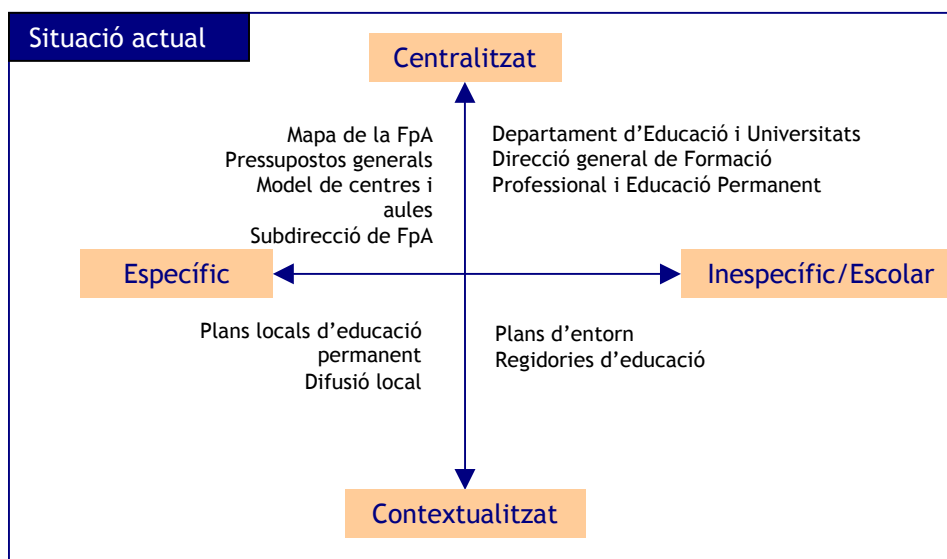
Dins d'una perspectiva inespecífic/*escolar-contextualitzada* es troben els òrgans de gestió que, tot i que estan establerts per l'Administració, potencien un cert nivell de participació per delegació, com és el cas dels **consells de centre**. La representació dels estudiants hi és força reduïda i només una tercera part dels centres utilitzen aquest recurs per afavorir la participació. En aquest mateix model es troben diferents combinacions d'organització i gestió dels temps lectius: dins d'una estructura fonamentalment escolar s'hi poden trobar adequacions dels horaris en funció de les necessitats.

El model que té més en compte *l'especificat-contextualització* és el que s'organitza en diferents estaments: assemblees, comissions de treball, associacions d'estudiants. Cada un té la seva funció específica i del conjunt total en surt un model organitzatiu basat en relacions més horitzontals, que és més democràtic i participatiu. Aquest model és el que es reivindica més entre el sector professional i d'experts, però estadísticament està infrarepresentat, és a dir, forma part del discurs teòric però no s'aplica.

Des de la perspectiva de l'**especificitat-centralització**, es troben centres i programes establerts institucionalment i que permeten l'obtenció de suport i assessorament institucional.

Tot i que certament escassos, **els centres i materials d'autoformació** són una aportació interessant a la FpA i altament recomanada per tots els sectors implicats.

## PLANIFICACIÓ I FINANÇAMENT



La distribució de la planificació i del finançament en funció dels eixos permet visualitzar l'estat actual de la FpA des d'aquesta perspectiva.

Des de la perspectiva **centralitzada-inespecífic/escolar**, l'administració corresponent planifica la FpA. La situació actual marca una tendència altament escolar per mimetisme amb els altres sistemes educatius, fet que ha determinat la situació en què es troba la FpA.

La situació que es veu reflectida pel model **inespecífic/escolar-contextualitzat** actualment està prenent una certa rellevància en forma de **plans d'entorn**. Val a dir que la majoria dels centres i aules no tenen coneixement sobre les característiques i funcionament d'aquests plans d'entorn, cosa que en dificulta la implicació.

Una situació ben diferent, tot i que escassa, és la que queda emmarcada dins del model **específic-contextualitzat**, que tindria un clar exponent de definició en els **plans locals d'educació permanent**. Aquest model té l'avantatge respecte de l'anterior que a més d'estar vinculat al territori està pensat en termes d'especificitat, és a dir, de necessitats i demandes específiques de la població adulta. L'extensió d'aquest model pot millorar substancialment la situació actual de la FpA.

Des de la perspectiva de model *centralitzat-específic*, la planificació i el finançament de la FpA ha tingut un caràcter altament centralitzat que ha determinat una manera de fer basada fonamentalment en la provisió de fons sortits dels pressupostos generals. Bona part dels professionals i experts reclamen l'elaboració d'un mapa actualitzat de la FpA així com la definició d'un nou model de d'EpA.

### 3. Cinquanta conclusions

#### *Finalitats i objectius*

1. L'educació permanent (EP) és aquella que es desenvolupa al llarg de tota la vida i que per tant inclou tots els processos educatius seguits per infants, adults i persones grans. L'educació de persones adultes (EpA) és un subconjunt del projecte global d'educació permanent i, dins aquest subconjunt, es troba la formació bàsica de persones adultes (FpA). Així doncs, **els conceptes d'educació permanent, educació de persones adultes i formació bàsica de persones adultes no són intercanviables ni sinònims**. No obstant això, tant en l'anàlisi de les legislacions autonòmiques com en el treball de camp realitzat ha quedat palesa l'existència d'una confusió terminològica a l'hora de conceptualitzar l'EpA –confondre-la amb l'educació permanent o dir-ne formació permanent són dos exemples. La utilització de la definició d'EpA que apareix al document de la UNESCO “Recomanacions relatives al Desenvolupament de l'Educació d'Adults” permetria evitar la confusió esmentada. Tenint en compte aquesta definició, es parlaria d'educació de persones adultes mentre que el concepte de formació es deixaria per a programes i actuacions formatives concretes.
2. Les finalitats de l'EpA han d'orientar-se a **garantir una educació àmplia i diversa (integral i integradora) per a tothom, contribuir a l'equitat educativa i a formar una societat més cohesionada i inclusiva**. Els organismes internacionals fan èmfasi en la importància de l'EpA per adquirir i millorar competències que afavoreixin el desenvolupament individual, professional i social integral, així com la participació crítica i creativa en la societat globalitzada i del coneixement. En el context català aquests diferents elements s'engloben en tres àmbits: 1) la formació en competències bàsiques, 2) la formació específica per al món laboral i 3) la formació en el lleure i la cultura i per al desenvolupament personal i social. Tots tres àmbits haurien de concretar-se en objectius i contemplar-se en els currículums
3. La FpA no té una finalitat compensatòria ni basada en el dèficit. És, doncs, fonamental **abandonar les finalitats compensatòries i assistencials associades a la FpA** que encara existeixen en certes legislacions, com pot ser la de Catalunya.



### *L'oferta formativa als centres i aules d'FpA*

4. Quatre de cada 10 persones adultes no tenen cap títol del sistema educatiu i 3 més de cada 10 persones adultes només tenen estudis equivalents a EGB, ESO o FP de 1er grau. 3 de cada 4 persones aturades només tenen estudis obligatoris acabats o inacabats i gairebé 1 de cada 2 persones sense estudis és pobra. Les persones amb major nivell d'atur i amb major situació de pobresa són aquelles que tenen un nivell de formació més baix. En aquest context **és imprescindible mantenir una oferta formativa per a persones adultes que redueixi el fracàs escolar i generi expectatives positives vers l'educació i l'aprenentatge al llarg de la vida** ja que el nivell de formació és un factor clau que incideix en la desigualtat social.
5. L'EpA ha de **garantir l'assumpció de competències instrumentals, de competències professionals o transprofessionals i de competències socials** i ha de permetre també incorporar diversitat de modalitats de formació, potenciant la presencialitat però també l'educació semi-presencial (autoformació) i a distància, en funció de la distribució territorial.
6. **És indispensable comptar amb una oferta flexible i diversa**, però el que generalment succeeix és que **els centres i aules de FpA tenen una oferta excessivament homogènia** i de caràcter **escolar**, amb un plantejament molt mimètic respecte de l'educació primària i de la secundària obligatòria, que no facilita l'adequació a les característiques pròpies de l'aprenentatge adult.
7. Quan es pregunta com hauria de ser l'oferta, la resposta més comú és que cal tendir a la **contextualització i especificitat** del currículum, de les estratègies metodològiques i dels materials didàctics. Aquest canvi es pot facilitar mitjançant la implicació en la presa de decisions d'administracions municipals i entitats locals, l'establiment de mecanismes per conèixer les necessitats formatives del territori i l'autonomia de centres suficient per determinar què oferir en un determinat context.
8. En els darrers anys ha augmentat l'oferta existent quant a l'accés a cicles formatius (especialment per als més joves) i quant als cursos de llengua catalana i castellana per a persones immigrants. En aquest sentit, es posa de manifest que els centres tenen capacitat per adequar-se als canvis esmentats en el punt anterior i a fer-ho de manera inclusora. La FpA als centres i aules es presenta tanmateix com un **instrument per a la potenciació de l'ús de les TIC entre la població amb nivells formatius més baixos a partir d'una oferta adequada** a aquest perfil. Cal tenir en compte que les desigualtats formatives es veuen també reflectides en l'anomenada esclatxa digital. Les persones amb un nivell formatiu més elevat són les que fan un major ús de les noves tecnologies de la informació i la comunicació. Es produeix una gradació perfecta entre major nivell d'estudis i major ús de les TIC. Mentre un 80% de la població amb estudis superiors i un 62% de la població amb estudis secundaris

utilitza setmanalment l'ordinador, només ho fan un 18% dels que tenen estudis primaris.

9. Hi ha ampli consens en afirmar que és necessari **reconèixer, mantenir i seguir estimulant una oferta formativa que contribueixi a la dinamització cultural de la ciutat**. Aquesta oferta formativa s'ha de considerar part del currículum, i no com a 'activitats extraescolars'.
10. A Catalunya només hi ha dos centres o aules de FpA públics per cada 100.000 habitants, amb importants diferències territorials. Per tant, **cal ampliar l'oferta si es vol que els centres i aules puguin acollir totes les persones que per la seva condició social, formativa i d'origen ho necessiten**. Concretament, cal potenciar en l'ampliació d'oferta les comarques del Maresme, el Vallès Oriental, el Baix Camp, l'Anoia, el Bages, l'Alt Empordà, el Tarragonès, el Baix Penedès, el Baix Llobregat i l'Alt Penedès, que presenten una assignació de places en FpA inferior que la resta de comarques en relació amb el seu índex de necessitats agregat comarcal. Tanmateix, cal crear oferta de FpA a les comarques que encara no en tenen: el Priorat, la Terra Alta, l'Alta Ribagorça, les Garrigues, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Cerdanya.

#### *Participants*

11. Els centres i aules de FpA recullen una gran **diversitat de participants** en termes d'edat, procedència i estatus socioeconòmic. En els darrers anys han augmentat els col·lectius de persones joves i immigrants.
12. Els centres i aules han de seguir sent **espais inclusors de tots els col·lectius**, sense limitar l'accés per raó d'edat. Les legislacions autonòmiques concreten a partir de quina edat una persona es considera adulta, però en cap ocasió assenyalen un límit d'edat que impedeixi accedir a l'EpA per ser massa gran. Cal promoure l'accés a l'EpA dels grups menys afavorits, com poden ser persones analfabetes, joves sense certificació, persones aturades, minories ètniques o persones amb discapacitats. En aquest sentit, l'estatus legal de les persones nouvingudes —no tenir permís de residència— no hauria d'impedir l'accés a l'educació.

13. Les dades estadístiques analitzades han mostrat clarament que es perpetua l'escletxa formativa entre el grup de persones que com a molt ha assolit una titulació obligatòria i les que tenen estudis mitjans o superiors, així com el fet que només 3 de cada 10 joves té estudis postobligatoris no universitaris. En canvi, al conjunt de països de la UE dels 15, un 60% de població adulta té estudis postobligatoris. Davant aquesta situació, l'EpA hauria d'**incentivar l'interès per la formació mitjana i la motivació perquè les persones** que han aprovat el GES **continuïn estudiant**.
14. Només un 3% de la població adulta catalana fa algun tipus de formació, mentre que la mitjana de la Unió Europea se situa en un 10%. Si es concreta en els centres i aules d'FpA, el nivell de participació a Catalunya en la FpA és encara més baix, ja que no arriba ni a l'1% de la població. Per tant, **és molt urgent incentivar una major participació en l'FpA**. La participació en la FpA és més elevada entre el grup de persones internes en els centres de Justícia. **Un 43% de les persones preses fan algun tipus de formació reglada, malgrat que aquesta xifra es redueix a un 2,75% en els Centres de Justícia Juvenil**.
15. La incentivació de la participació en l'EpA no redunda només en benefici dels adults. L'anàlisi feta a partir dels estudis PISA permet afirmar que **potenciar l'accés de les persones adultes a la formació implica millorar el nivell formatiu dels seus fills i filles**, i per tant, de les persones adultes i de la societat del futur.
16. Tant els organismes internacionals com els diferents agents estan d'acord en la importància de **vetllar perquè els col·lectius més desfavorits puguin accedir a l'EpA**. En el context català les dades estadístiques han deixat palès que les persones amb major nivell d'atur i amb major situació de pobresa són aquelles que tenen un nivell de formació més baix i que aquesta relació esdevé més intensa en el grup de les dones. Per tant, aquests serien alguns dels col·lectius amb què treballar des de la FpA als centres i aules.
17. Les persones immigrants estrangeres són un altre dels col·lectius principals als centres i aules. Concretament, són el 35% de tots els participants, cosa que suposa un total de 18.280 persones. No obstant això, aquest nombre només inclou aproximadament un 3% del total de la població estrangera. Així doncs, incentivar la participació de les persones immigrants s'ha plantejat també com un repte que pot facilitar la seva inclusió en la societat d'acollida.
18. Es constata que les persones de 25 a 44 anys representen un 40% del total de persones matriculades i les de 18 a 24 anys suposen un 20% més. **Es trenca, doncs, el tòpic que la majoria de públic dels centres de FpA són persones grans**, ja que aquest col·lectiu representa només un 14% del total de la matriculació.

19. Incloure tots els col·lectius també significa que els centres i aules de FpA esdevinguin un **servei universal** i no centres de segones oportunitats. Per aconseguir-ho cal treballar per **canviar la imatge desprestigiada i la manca de reconeixement del sector** a les quals s'ha al·ludit en nombroses ocasions al llarg de l'estudi. Aquesta inclusió passa també per **reduir els índexs d'abandonament** de la formació deguts fonamentalment a **barreres formatives**, com poden ser calendaris i horaris rígids o metodologies d'ensenyament-aprenentatge que no responguin a les característiques, contextos, interessos i necessitats dels participants.
20. La inclusió dels participants passa també per possibilitar **la participació de l'estudiantat en la presa de decisions**. Les associacions d'estudiants en els centres, la vinculació al territori i la flexibilitat de l'oferta s'han valorat com a elements claus per afavorir aquesta participació, tot i que en l'actualitat no és dóna gaire.
21. Contràriament a la imatge social que dels centres i aules es pugui tenir, els participants entenen **l'educació de persones adultes com a factor de millora de la qualitat de vida i de desenvolupament personal**, valorant positivament la tasca que es fa als centres i aules.
22. Els participants arriben a l'EpA amb unes qualificacions adquirides en entorns no reglats o a través de l'experiència. **Establir sistemes d'acreditació** que reconeguin aquest bagatge només està contemplat en una legislació autonòmica —la de Canàries—, però en canvi ha estat altament reivindicat per experts i professionals de l'EpA.

### *Professionals*

23. Els professionals dels centres i aules de formació de persones adultes són ben valorats pel col·lectiu de participants, que destaquen la professionalitat, l'esforç, la dedicació, l'atenció, la constància, l'amabilitat, la vocació i la implicació com algunes de les seves qualitats. No obstant això, es remarca sobre qualsevol altre aspecte la **manca de formació específica** d'aquest col·lectiu i, per tant, la **necessitat d'una formació inicial específica** per als professionals que treballin amb persones adultes. Per contra, hi ha una gran **homogeneïtzació, en forma de perfil professional exclusivament docent, i quant a la seva formació com a mestres de primària** i de secundària.
24. La definició de la formació inicial dels professionals es pot facilitar establint convenis de col·laboració entre el Departament d'Educació i Universitats i les universitats. L'acreditació en aquesta formació específica es pot incentivar a partir de mesures com llistes específiques de professorat per a persones adultes, punts creditables a les oposicions, etc.

25. Els mateixos professionals manifesten la necessitat de **determinar un perfil de competències del professional d'educació de persones adultes** que permeti establir quines haurien de ser les seves funcions i tasques i sobre quines qüestions caldria rebre formació inicial.
26. La major part de la formació continua a la qual assisteixen els professionals és la que ofereixen el Departament d'Educació i Universitats i el Departament de Justícia. Destaca en aquest sentit la separació existent entre els professionals que treballen en centres de formació de persones adultes a Justícia i la resta. Els professionals consideren que **l'oferta de formació continua actual és poc coherent amb les necessitats existents i poc estimulant**. El mateix perfil de competències que permetés dissenyar la formació inicial del professional es consideraria vàlid per determinar els objectius d'aquesta formació.
27. En un context social i de centre ple a vessar de noves necessitats que van més enllà de la funció docent i a la vista dels resultats del treball de camp realitzat, ha quedat palès que **es requereixen nous perfils professionals** per atendre la diversitat d'oferta i de públics: psicòlegs, treballadors socials, orientadors ocupacionals, psicopedagogs, pedagogs, animadors socioculturals, etc.
28. La delimitació de competències dels professionals de l'EpA s'ha de elaborar tenint en compte que el seu perfil professional ha de ser **ampli, divers i contextualitzat, que ha d'implacar competències a nivell pedagògic, de direcció, de gestió i de promoció de la participació social** i que ha d'afavorir també el coneixement del territori.
29. A més de diversificar el perfil de professionals, una de les demandes més reiterades que s'han recollit al treball de camp ha estat la **necessitat d'incorporar un major nombre de professionals als centres i aules**.
30. Els professionals reivindiquen una **remuneració i unes condicions laborals equiparables a les d'altres persones en posicions semblants**. El primer aspecte queda recollit en les legislacions autonòmiques, però cap d'elles no esmenta la necessitat de dissenyar polítiques que millorin la situació laboral dels professionals. Tanmateix, els professionals tenen la impressió que l'Administració no els avalua ni incentiva, que el grau d'inestabilitat professional és alt i que la societat no els reconeix la tasca que fan.

## *Institucions*

31. Algunes de les institucions que s'inclouen en la xarxa de relacions dels centres i aules de formació de persones adultes són l'IMEB, el Centre Cívic, el CAP, els IES, les ONG, el Consorci per a la Normalització Lingüística, entitats de formació pel treball, acadèmies d'idiomes, associacions, programes formatius municipals, entre d'altres. Els municipis compten amb una **xarxa d'entitats** relacionades amb la FpA, que no obstant això caldria ampliar i organitzar de manera que es generessin actuacions contextualitzades i coordinades. Així, no han aparegut esmentades en el treball de camp altres tipologies d'entitats com les universitats –relacionades amb els centres i aules a través dels estudiants en pràctiques–, organitzacions de voluntariat, sindicats o empreses, que sí que són molt destacades i valorades pels organismes internacionals.
32. El treball en xarxa i la cooperació entre les diferents organitzacions dedicades o relacionades amb l'EpA evitaria **la fragmentació existent** que **redueix la visibilitat de l'oferta**, així com una certa competència amb altres institucions. Els experts entrevistats i els organismes internacionals han ressaltat que un **Institut Nacional d'EpA** podria actuar com a **centre de documentació, de planificació, de difusió, de coordinació i de col·laboració entre govern, administracions locals, universitats i diferents entitats públiques i privades**.

## *Planificació*

33. La planificació de la FpA té nombrosos aspectes a millorar. Professionals i participants manifesten que hi ha **poca confiança institucional en la FpA**, poc coneixement de la seva realitat i que els centres de FpA són tractats des d'una funció subsidiària i marginal. En aquest context, **es reivindica que la formació de persones adultes ocupi un lloc central en l'agenda política i un marc legal que defineixi la seva importància per a la societat**. Tanmateix, s'ha remarcat la importància que des de les administracions es faci visible la tasca desenvolupada pels centres per contribuir a l'equitat educativa i a la cohesió social. És, doncs, primordial **prestigiar els centres de FpA i generar un major reconeixement d'aquests per part de la ciutadania**. El coneixement i reconeixement dels centres i aules passa, entre altres, per una **major difusió** en diferents mitjans de comunicació.

34. S'ha posat de manifest la necessitat **d'una planificació educativa exclusiva per a l'àmbit d'adults**. Concretament, s'ha considerat que caldria tendir a establir unes **bases mínimes** respecte als objectius i finalitats, l'oferta formativa, les plantilles, el públic, l'organització, els recursos materials i les instal·lacions de la FpA. A partir d'aquesta planificació de mínims es disposaria d'**autonomia per poder desenvolupar el propi projecte educatiu**, adaptat al territori i en funció de les seves necessitats, per tal de promoure una **formació arrelada a l'entorn local**. La planificació de la FpA requereix d'una **revisió del mapa de centres i aules d'FpA a Catalunya** per tal de coordinar escoles municipals i de la Generalitat, i crear i adequar l'oferta en les comarques i barris que no en tenen.
35. Els centres i aules mostren una gran diferència i distància pel que fa a la gestió, organització i relació amb el territori. Les aules tenen dimensions reduïdes, limitació de recursos i un elevat índex d'aïllament, la qual cosa redueix en les seves possibilitats de relació i, com a conseqüència, en la desigualtat d'oportunitats dels estudiants. En aquest sentit, el plantejament de la situació de les AFA hauria de ser un dels primers temes que s'han d'abordar des de l'Administració educativa per impulsar **una organització racional dels centres i aules en la unitat territorial corresponent**.
36. La manca de coordinació entre centres i amb d'altres institucions es tradueix en ocasions en una duplictat i fragmentació de l'oferta. El disseny i implementació de **plans locals d'educació de persones adultes** podrien assegurar un veritable **treball en xarxa a nivell de localitat** de totes les institucions, de diferents administracions públiques i àrees departamentals, d'entitats privades i dels diferents àmbits educatius.
37. La **territorialització** de la FpA exigeix que hi hagi un organisme que coordini i planifiqui tota l'oferta formativa que hi ha en un territori, per la qual cosa s'ha especificat la necessitat d'una major implicació de l'ajuntament o districte. Els **plans locals d'educació** poden ser un bon mecanisme per garantir la territorialització. No obstant això, requereixen d'una major concreció i estructuració per tal d'assegurar un veritable treball en xarxa de totes les esferes de govern –institucions, de diferents administracions públiques i àrees departamentals– i entitats privades, així com dels diferents àmbits educatius.
38. La planificació, gestió i avaluació de l'FpA, com també la seva difusió, han de comptar amb la **participació i capacitat per a la decisió d'institucions diverses i dels mateixos participants**. Les legislacions indiquen que els estudiants tenen dret a participar en la presa de decisions sobre la gestió, la programació i la planificació d'activitats formatives. No obstant això, la planificació de l'FpA és en general molt centralitzada.

39. Experts, professionals i participants estan d'acord en la necessitat d'**establir centres o sistemes d'assessorament i orientació per a les persones adultes que vulguin accedir a l'FpA**. D'aquesta manera, l'oferta es faria més visible, apareixeria menys fragmentada i permetria una atenció més acurada al participant potencial.
40. **L'avaluació de l'FpA s'ha de dissenyar i implementar en el seu sentit ampli**, cosa que vol dir avaluar **processos** d'aprenentatge però també **programes, centres** i el mateix **sistema**. Tal i com s'especifica en els documents analitzats de les diferents comunitats autònomes i al treball de camp, l'avaluació es limita als aprenentatges i a l'homologació de titulacions. Les legislacions de Canàries i Aragó amplien, però, la perspectiva establint que l'avaluació ha de vetllar per la millora del sistema i de la qualitat.

#### *Organització i gestió de centres*

41. La **necessitat d'infraestructures pròpies** és una de les reivindicacions més clares que realitzen els agents socials implicats en la FpA, la qual cosa suposa que es pugui tenir autonomia organitzativa i de gestió per tal d'adequar-les a les necessitats i característiques de la FpA, a més que tothom les identifiqui com a "centres d'adults". La idea de traspasar els centres als instituts no és gens benvinguda ni entre el professorat ni entre els participants, ja que ambdós col·lectius tenen clar que es tracten de móns diferents. Per altra banda, en més de la meitat de centres es considera que **les instal·lacions** de què es disposa **són insuficients i inadequades**. En aquest sentit, es manifesta de forma concloent que **cal dignificar els centres i aules de FpA** i això passa per millorar instal·lacions, neteja, confortabilitat, lluminositat, goteres, barreres arquitectòniques o ampliar els espais.
42. Els centres manifesten la necessitat de continuar en una línia **d'organització que tendeixi a l'autonomia**, fonamentada en el fet de tenir un projecte de centre propi i consolidat. Més concretament, els agents implicats consideren que la flexibilitat horària i de calendari és vital per atendre a la població adulta, mentre que **en l'actualitat, els horaris d'atenció dels centres i aules són encara massa rígids i escolars**. Tot i que la majoria de centres procuren oferir flexibilitat en l'organització dels programes, els és força difícil adaptar-se a les peculiaritats de cada col·lectiu amb els recursos existents o amb programes anualitzats.
43. Quant als processos d'ensenyament-aprenentatge, s'esmenta en algunes ocasions el **treball per projectes** com a metodologia pertinent per a l'aprenentatge adult, ja que permet contextualitzar la formació i oferir un més alt nivell de resposta a les necessitats socials i del territori.



44. Es considera important donar més pes a l'**avaluació per identificar camins de millora per als centres i aules de FpA** i valorar en quina mesura les diverses estratègies estan tenint o no resultat. Actualment, l'avaluació la realitza la Inspecció d'Educació com a agent extern. L'avaluació interna es fa bàsicament a través de la memòria i altres documents dels centres. Aquesta actuació es considera insuficient. Així, es valora positivament **establir altres instruments d'avaluació interna** com a mecanisme de millora.

#### *Recerca*

45. La recerca no ha estat un dels aspectes prioritzats pels agents socials vinculats a la FpA, tot i que des del professorat s'esmenta la importància de la **investigació com a element fonamental de cara a la innovació**. En canvi, els organismes internacionals ressalten que la **recerca en l'acció, cooperativa i interdisciplinària**, ha de contribuir a la fonamentació de les polítiques i les pràctiques de l'EpA.
46. Alguns dels experts entrevistats han manifestat que la participació en convocatòries competitives des de l'àmbit universitari i en col·laboració amb els centres, així com la difusió de pràctiques significatives són altres mesures per a **potenciar la recerca en EpA, tant en àmbit local com nacional o internacional**.

#### *Finançament*

47. La formació bàsica de persones adultes a Catalunya està finançada fonamentalment per les administracions públiques. L'aportació dels participants al finançament és reduït, cosa que té efectes positius en termes d'igualtat d'accés. No obstant això, **hi ha diferències rellevants en el finançament segons el programa i la titularitat del centre**. Els programes més accessibles són els de formació instrumental i les llengües per a immigrants. Els que tenen un cost més elevat són els accessos als cicles formatius i la preparació per a la prova d'accés a la universitat. Això vol dir que, **per col·lectius, els més beneficiats són les persones més grans i les persones estrangeres**. Per titularitat, els centres municipals són més cars que els de la Generalitat de Catalunya. Aquestes diferències fan necessari que es continuï treballant per un **model públic i gratuït**.
48. Hi ha consens absolut a manifestar la **necessitat d'augmentar els recursos destinats a l'FpA**, tant en infraestructures com en recursos materials i humans. Aquest augment ha de venir de part de les administracions públiques. **Avançar cap a fórmules de diversificació i de cofinançament** és una altra de les possibilitats

esmentades per millorar el finançament de l'EpA i permetre, així, que el pressupost dels centres s'ampliï més enllà del que pot assignar una sola administració.

49. **Tots els recursos possibles** –tant públics com privats–, així com les accions concertades entre diferents sectors **s'han d'optimitzar** i utilitzar per millorar el finançament de l'EpA. La legislació, en canvi, fonamenta el finançament en els pressupostos generals de l'Estat i de les comunitats autònomes, tot i que en algun cas s'esmenta la possibilitat de rebre subvencions d'organismes internacionals o fundacions.
50. **Una altra possibilitat a tenir en compte en termes de finançament són els contractes programa**, mitjançant els quals s'acordaria amb els centres el finançament d'activitats encaminades a la consecució de determinats objectius. Aquest tipus de finançament finalista permet millorar la qualitat dels centres i incrementar la implicació del professorat.

## PROPOSTES

Aquest darrer apartat de l'informe segueix la mateixa estructura que les conclusions: **en un primer bloc es presenta una taula de síntesi del model proposat per a l'EpA a Catalunya.**

En el **segon apartat** es fan **propostes per a un model d'EpA específic i contextualitzat** i finalment es presenten **cinquanta propostes** que recullen de forma sintètica allò que s'ha esmentat en el segon apartat.

# 1. Síntesi del model proposat per a l'EpA a Catalunya

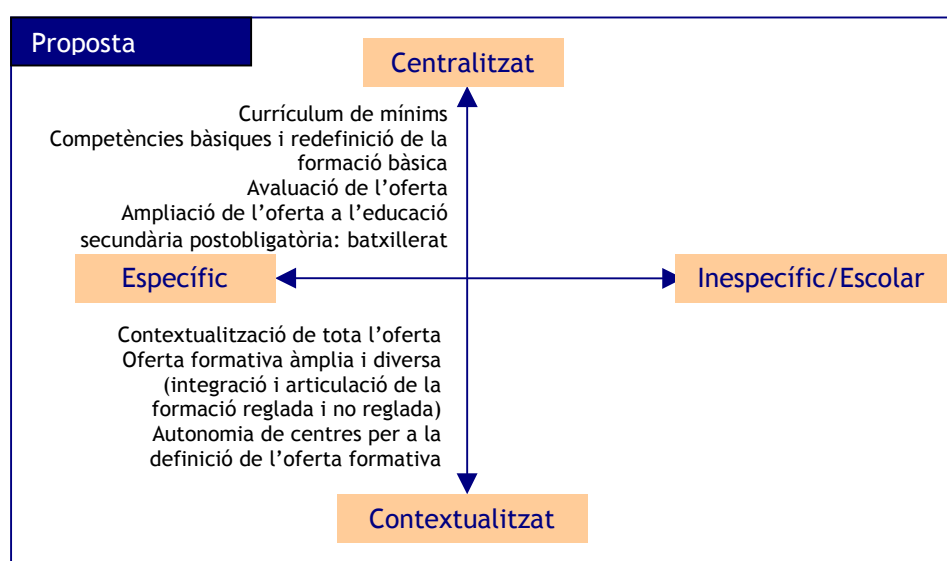
	1. FINALITAT I OBJECTIUS	2. OFERTA FORMATIVA Modalitats Programes Recursos didàctics	3. PARTICIPANTS	4. PROFESSIONALS	5. INSTITUCIONS	6. PLANIFICACIÓ. Relacions amb l'entorn	7. ORGANITZACIÓ I GESTIÓ	8. RECERCA	9. FINANÇAMENT
ESPECIFICITAT (RECONeixEMENT)	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Especificitat de les finalitats i objectius de la FpA</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Oferta formativa específica</li> <li>▪ Recursos materials i didàctics propis</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Inclusió de tots els col·lectius</li> <li>▪ Implicació dels participants, ciutadania</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Especialització dels professionals</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Noves institucions</li> <li>▪ Institut Català d'EpA</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Especificitat, reconeixement i prestigi de les institucions</li> <li>▪ Planificació educativa pròpia de l'àmbit de persones adultes</li> <li>▪ Coordinació i cooperació entre els centres de FpA i amb institucions</li> <li>▪ Visibilització - difusió</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Infraestructura pròpia</li> <li>▪ Disseny arquitectònic adequat</li> <li>▪ Diversitat de recursos materials i infraestructures</li> <li>▪ Flexibilitat en l'organització dels programes i la incorporació a la formació</li> <li>▪ Autonomia de centres</li> <li>▪ Gestió participativa</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Recerca específica</li> <li>▪ Convocatòries competitives</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Priorització del finançament</li> </ul>
PLURALITAT FLEXIBILITAT, DIVERSITAT	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Pluralitat de finalitats</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Flexibilitat oferta formativa</li> <li>▪ Oferta formativa contextualitzada</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Diversitat i suficiència dels professionals</li> <li>▪ Nous perfils</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Centres oberts i integrats al territori</li> <li>▪ Proximitat i permeabilitat</li> <li>▪ Planificació de mínims</li> <li>▪ Descentralització</li> <li>▪ Territorialització</li> <li>▪ Cogestió</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Interdisciplinar</li> </ul>		
CONTEXTUALITZACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Contextualització dels objectius</li> <li>▪ Autonomia i participació en la delimitació i concreció de les finalitats i objectius</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Oferta formativa contextualitzada</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Coneixement del territori</li> </ul>					<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Cofinançament</li> <li>▪ Pressupostos participatius</li> </ul>
AUTONOMIA I PARTICIPACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Autonomia i participació en la delimitació i concreció de les finalitats i objectius</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Autonomia en la definició de l'oferta</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Implicació dels professionals</li> </ul>				<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Recerca en l'acció participativa</li> </ul>	
AVALUACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Revisió/reajustament de finalitats i objectius</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Avaluació de l'oferta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Avaluació, homologació i acreditació</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Avaluació i incentivació professionals</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Diagnòstic i avaluació del sistema</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Avaluació de centres</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Auditoria</li> </ul>

<p><b>QUALITAT I INNOVACIÓ</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Incorporació de nous reptes en les finalitats i objectius</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Qualitat i innovació en l'oferta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Qualitat de vida</li> <li>▪ Desenvolupament personal</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Formació, permanent, actualització, intercanvi professional</li> </ul>			<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Qualitat de les infraestructures</li> <li>▪ Treball per projectes</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Difusió de pràctiques significatives</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Contractes programa per experimentació</li> </ul>
------------------------------------	---	--	--	---	--	--	---	--	--

## 2. Propostes per a un model d'EpA específic i contextualitzat

Tal i com s'ha fet a l'apartat de conclusions, els eixos **específic-genèric** i **contextualitzat-centralitzat** permeten en aquest cas fer propostes del model que es recomana per a l'**oferta formativa, professionals, participants, planificació i finançament i organització i gestió** de l'EpA a Catalunya.

### OFERTA FORMATIVA. Propostes per a un model d'EpA: específic i contextualitzat

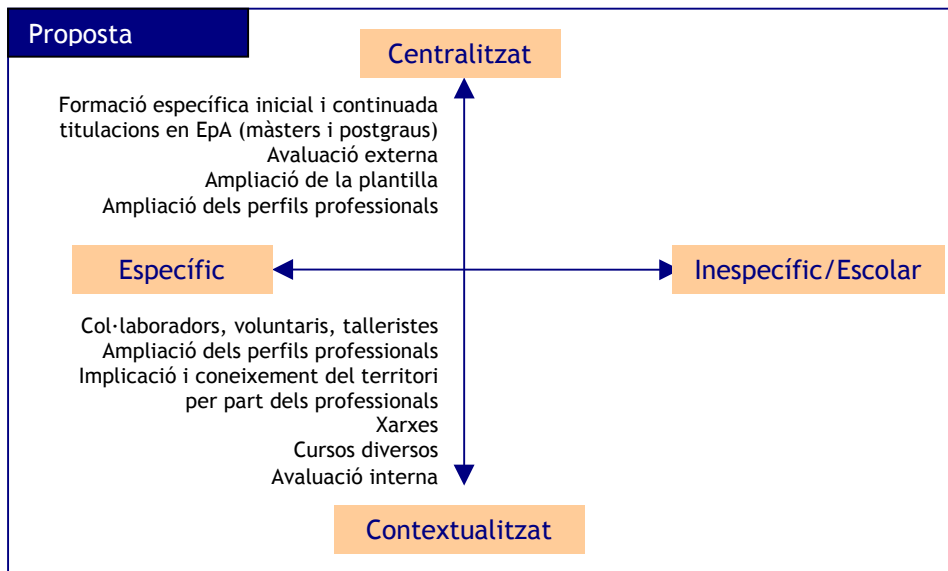


Un model d'oferta formativa específica i contextualitzada és aquell que és capaç de respondre als interessos i a les necessitats formatives de totes les persones adultes sense exclusió en el marc de la societat actual. En aquesta sintonia, l'Administració ha de ser capaç d'elaborar un **marc curricular de mínims** i deixar que els centres concretin, amplïin, modifiquin i proposin les ofertes o projectes formatius que considerin adequats. Els centres han de tenir la capacitat de treballar per projectes i aquests projectes han d'estar subjectes a avaluació tant interna com externa, si és el cas.

Una de les prioritats immediates és la **reformulació del concepte de formació bàsica** per adequar-lo a la societat actual i, en conseqüència, la reformulació de formació reglada i no reglada, passant a formar un tot indissoluble que permeti allunyar-se del concepte d'activitats reglades –escolars– i no reglades –extraescolars.

L'**autonomia dels centres** per a la determinació de l'oferta es torna imprescindible.

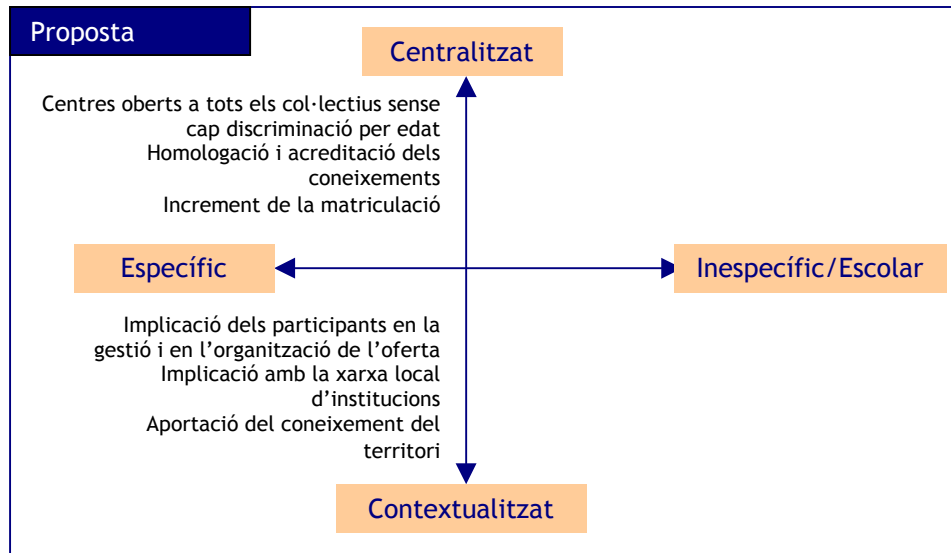
## ELS PROFESSIONALS. Propostes per a un model d'EpA: específic i contextualitzat



És competència inexcusable de l'Administració proporcionar la formació específica i de qualitat als professionals responsables de l'EpA. En aquest sentit, és indispensable que es posi en marxa una **titulació** universitària que pugui respondre a aquesta necessitat. Les universitats i les administracions han de ser capaces d'establir un **conveni** que permeti solucionar aquest problema.

La qualitat de la formació té a veure amb la formació dels professionals, però també amb els sistemes d'**avaluació** que l'han d'acompanyar. Els professionals han d'afegir a la seva formació el **coneixement del territori i la implicació** amb la seva feina com a indicadors de la qualitat. Les administracions vetllaran perquè així es faci.

## ELS PARTICIPANTS. Propostes per a un model d'EpA: específic i contextualitzat



La distribució dels participants en funció dels eixos permet visualitzar l'estat desitjable, els reptes i les propostes de la FpA des d'aquesta perspectiva.

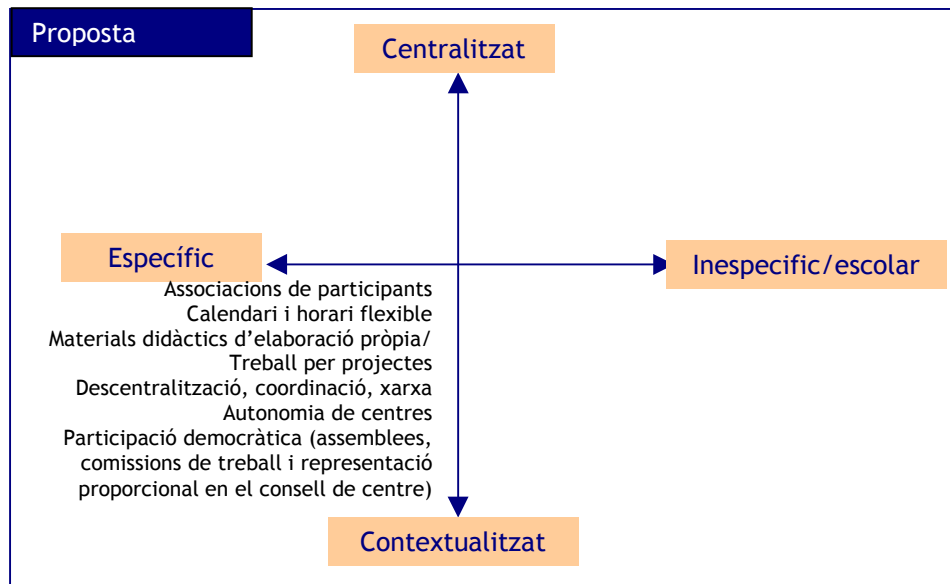
Un dels reptes principals que ha d'afrontar el nou model d'EpA és el de facilitar l'accés i la permanència en els centres i aules de tots els col·lectius amb atenció preferent als més vulnerables. Es necessiten estratègies de comunicació i difusió diverses i de qualitat perquè **l'oferta arribi a aquelles persones que més la necessiten i que són les que tenen més dificultats per incorporar-s'hi.**

Les administracions han de vetllar perquè l'esforç que posen les persones en la formació es vegi compensat per un sistema d'**homologacions i acreditacions** del qual ara no es disposa. Probablement aquesta mesura faria incrementar l'interès i la motivació i, en conseqüència, la matriculació.

**La participació és la clau** de l'èxit del nou model d'EpA, és el factor més altament recomanat pels organismes internacionals i el que més correlaciona amb la percepció de satisfacció i èxit personal i acadèmic.



ORGANITZACIÓ I GESTIÓ. Propostes per a un model d'EpA: específic i contextualitzat

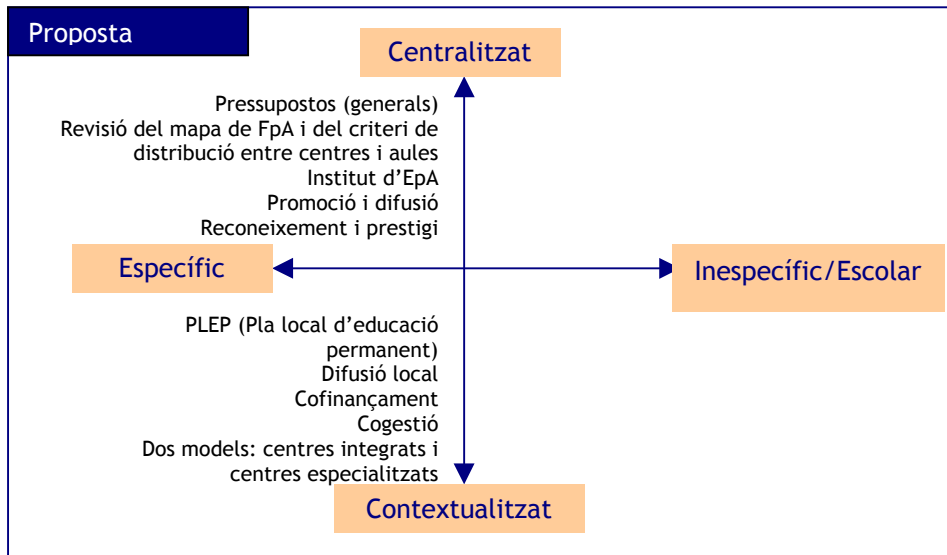


La distribució de l'organització i gestió en funció dels eixos permet visualitzar l'estat desitjable, els reptes i les propostes de la FpA des d'aquesta perspectiva.

La proposta de model per a l'organització i la gestió es vincula a l'**autonomia dels centres**. Si es vol un model de centres capaç d'adaptar amb **flexibilitat** l'oferta a les necessitats dels participants, que estigui vinculat al territori, que treballi en xarxa per optimitzar els recursos... cal dotar aquests centres d'autonomia. En aquest sentit, l'Administració ha de ser capaç d'establir una **normativa de mínims**, amb supervisió per part de l'Administració i amb el compromís per part del centres de 'passar comptes'. Es tracta d'un model descentralitzat, arrelat i vinculat al territori i amb la resta d'entitats.

La participació dels estudiants en la gestió i organització dels centres ha de ser vista com una oportunitat per respondre millor i amb més eficàcia a les seves necessitats.

**PLANIFICACIÓ I FINANÇAMENT. Propostes per a un model d'EpA: específic i contextualitzat**



La distribució de la planificació i del finançament en funció dels eixos permet visualitzar l'estat desitjable, els reptes i les propostes de la FpA des d'aquesta perspectiva.

La proposta de planificació i finançament segons els eixos esmentats situen les propostes d'actuació en una línia que va des d'allò més centralitzat –pressupostos– fins a allò més contextualitzat i arrelat al territori –la difusió de l'oferta formativa a càrrec de les administracions locals i/o entitats. L'Administració ha d'elaborar una mapa de la FpA en funció dels criteris de distribució reals de la titularitat –centres i aules–, vetllar per la igualtat d'oportunitats, l'equitat educativa i la inclusió de totes les persones adultes a la formació.

La planificació i el finançament de l'educació permanent (EP) vinculada a un territori, de l'educació de persones adultes (EpA) i, finalment, de la formació de persones adultes (FpA), ha d'estar en sintonia amb la diversitat de finalitats i objectius descrits en aquest treball, amb la definició conceptual que se n'ha fet i, en conseqüència, amb la necessitat d'afrontar la diversitat i amplitud que comporta. És per aquest motiu que es considera molt pertinent la **creació d'un Institut d'EpA** que pugui aglutinar els diferents àmbits, sectors, departaments, col·legis professionals... implicats en la formació de les persones adultes.

També es considera molt necessari que les administracions es dotin de **campanyes de difusió** per incentivar la participació en la FpA i per difondre les diferents propostes formatives arreu del territori. Una conseqüència d'aquesta difusió serà augmentar el reconeixement del professionals.

De manera totalment contextualitzada, els **plans locals d'educació permanent** (PLEP) poden ser una eina molt interessant per poder racionalitzar l'oferta i la demanda formatives, en el sentit que l'Administració local coneix millor les necessitats i, per tant, pot ser copartícep d'allò que cal fer i de com fer-ho.

En definitiva, es tracta d'afavorir la cogestió i el cofinançament entre les dues administracions.

### 3. Cinquanta propostes

#### *Finalitats i objectius*

1. Omplir de contingut real els propòsits de l'educació de persones adultes (EpA) com una educació emancipadora, transformadora, participativa, que no discrimini per raó de sexe, d'edat i d'origen, i que sigui gratuïta, d'acord amb les aportacions dels organismes internacionals. Es proposa que els polítics agafin un compromís ferm i incloguin a l'agenda política l'EpA de forma prioritària, quantificant i temporalitzant cada objectiu, amb els terminis de consecució, l'assignació del finançament i les condicions d'avaluació. El govern té obligació de crear les condicions d'educabilitat de les persones adultes, cosa que significa operativitzar els objectius i les finalitats a l'estil de l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH), utilitzant indicadors socials d'assoliment.
2. Redactar un llibre blanc de l'educació de persones adultes a Catalunya que fonamenti els pilars o les bases de la llei i que clarifiqui i defineixi educació permanent, educació de persones adultes i formació bàsica de persones adultes. L'EpA es defineix, seguint les recomanacions de la UNESCO, com *la totalitat dels processos organitzats d'educació, sigui quin sigui el contingut, el nivell o el mètode, siguin formals o no formals, gràcies als quals les persones considerades adultes per la societat a la qual pertanyen desenvolupen les seves aptituds, enriqueixen els seus coneixements, milloren les seves competències tècniques o professionals o els donen una nova orientació i fan evolucionar les seves actituds o el seu comportament en la doble perspectiva d'un enriquiment integral de l'home i la dona i una participació en un desenvolupament socioeconòmic i cultural equilibrat i independent*. En aquest mateix marc s'amplia el concepte de formació bàsica per a persones adultes que ha de fer possible assolir les competències necessàries per viure en la societat de la informació i de la comunicació, millorar la qualitat de vida i el desenvolupament personal. L'EpA fa referència a quelcom general, mentre que la FpA és l'àmbit propi dels cursos i programes. La Llei que s'aprovi ha de ser conseqüent amb les definicions prèvies de l'àmbit de l'educació a què es fa referència.

### *Oferta formativa*

3. Reorientar l'oferta formativa i els plantejaments curriculars del centre en funció de l'enfocament per competències i no únicament dels continguts. En el nou marc, cal determinar i establir les competències bàsiques per a la societat de la informació i de la comunicació, que són aquelles que fan possible per a totes les persones *la realització personal, la inclusió social, la ciutadania activa i l'ocupació*. Segons els documents dels organismes internacionals analitzats, aquestes competències són: *comunicació en llengua materna, en llengua estrangera, competència matemàtica, competències bàsiques en ciència i tecnologia, competència digital, aprendre a aprendre, competències interpersonals, interculturals, socials i cíviques, esperit emprenedor, sensibilitat cultural*.
4. Establir una oferta formativa àmplia i diversa que integri i articuli definitivament els seus elements reglats i no reglats per superar la fragmentació tradicional entre activitats 'escolars i extraescolars'. En aquest sentit cal contextualitzar tota l'oferta formativa, no només la part no reglada o extraescolar. Per això cal determinar un currículum de mínims per al graduat d'ensenyaments secundaris (GES) i deixar a l'autonomia dels centres els nivells de concreció pertinents.
5. Evitar la tendència a la privatització d'una part de l'oferta formativa garantint la gratuïtat de tots els cursos.
6. Establir una xarxa única de centres de totes les titularitats per garantir la igualtat de criteris en l'accés, el procés i les acreditacions de resultats (avaluant les competències adquirides).
7. Facilitar l'accés a la formació secundària postobligatòria específica (batxillerat) des de la FpA.
8. Establir convenis de col·laboració entre el Departament d'Educació i Universitats i les universitats per 'facilitar' l'entrada a la educació superior de totes persones que opten per la via dels majors de 25 anys, ampliant el deficitari 3% de la matriculació actual i adequant les proves a les característiques específiques dels adults (fer la prova en dos dies en lloc de fer una prova de vuit hores).
9. Reconèixer, des de les administracions, l'aportació de dinamització cultural de la ciutat que fan els centres i aules de FpA a través de la seva participació en les diferents activitats culturals tot facilitant *un passaport cultural, abonaments i passis de temporada*.

### *Participants*

10. Universalitzar l'accés a tots els col·lectius sense cap discriminació per raó d'edat, ètnia i classe social. Desenvolupar programes específics en alguns centres per a joves de 16 a 18 anys atenent a necessitats territorials, de corresponsabilització i optimització de recursos, tenint en compte que no és responsabilitat exclusiva ni única del subsistema d'adults.
11. Incrementar en un 2% anual en els propers 5 anys –per convergir en el proper quinquenni amb la mitjana europea i assolir el 12,5% que es proposa des de la Comissió Europea– la matrícula als centres i aules d'FpA de les persones adultes, especialment dels grups i col·lectius més vulnerables.
12. Reduir l'índex d'abandonament, especialment dels col·lectius joves i de persones immigrants, a través de l'eliminació de les barreres formatives: horaris, tipologia de cursos, calendari, etc. que s'oferten des de la FpA.
13. Incorporar els participants de la FpA en els òrgans de gestió i en la presa de decisions dels centres. Facilitar temps i espais per a la participació. Promoure metodologies participatives.
14. Establir un sistema comú de reconeixement i acreditació de l'experiència i de la formació per facilitar el progrés formatiu de les persones adultes:
  - Determinar un sistema d'acreditació de les competències adquirides a través de l'experiència de vida i de l'experiència laboral.
  - Determinar un sistema d'acreditació a través de diplomes amb validesa acadèmica dels cursos d'informàtica, d'idiomes o de tallers culturals que puguin ser lliurats pels centres després d'una avaluació.
  - Introduir un sistema de crèdits, de manera que quan se n'obtingui un nombre determinat es pugui accedir a una titulació del sistema educatiu. Es tracta de flexibilitzar l'accés a una titulació, sense rebaixar el nivell educatiu.

### *Professionals*

15. Establir un conveni entre el Departament d'Educació i Universitats i les universitats catalanes per al disseny i desenvolupament dels perfils professionals i per a la formació inicial (titulacions universitàries) en l'àmbit de l'educació de persones adultes.
16. Dissenyar actuacions per a la formació i l'actualització permanents dels professionals gestionades per centres de recursos propis i de manera específica.

17. Incrementar la plantilla de professionals i elaborar un pla estratègic d'estabilització de les plantilles existents. Es tracta d'una mesura de transició per assolir un nombre i condicions adequades de professorat.
18. Diversificar els professionals que treballin de manera interdisciplinària als centres i aules: pedagogues i pedagogs, professionals de la *psicopedagogia*, *educadors i educadores socials i també personal administratiu i de serveis* i establir equips de professionals especialitzats en detecció i atenció de necessitats educatives especials.
19. Dissenyar un sistema d'avaluació interna i/o externa i de reconeixement de la tasca docent com a criteri per a la incentivació i promoció dels professionals.
20. Establir un sistema d'accés a la professió en dues fases: una primera d'oposició, regulada per l'Administració autonòmica i una segona d'accés a un centre determinat on es corresponsabilitzin l'Administració autonòmica, la local i els mateixos centres en la valoració del coneixement del territori i de la implicació al centre i al territori dels professionals a incorporar.
21. Regular un sistema d'incentius i possibilitats de desenvolupament de la carrera professional que faci atractiva la professió, mantingui les expectatives professionals i millori la percepció i *l'estatus social de la professió: permutes amb altres centres, llicències, participació en projectes de formació, de recerca, d'innovació, estades a l'estranger, reducció de jornades, sabàtics, canvi de perfil professional*.
22. Implicar les organitzacions de professionals, sindicats i d'altres constituïdes o que es puguin constituir, de manera explícita i compromesa, en la millora general del sistema i en el disseny de les polítiques educatives per a les persones adultes.

### *Planificació*

23. Descentralitzar el subsistema de la FpA de tal manera que pugui ser un sistema cogestionat i planificat des de les administracions autonòmica i local (municipis, consell comarcals, etc), que tingui en compte l'autonomia de centres com un element clau de descentralització competencial.
24. Crear l'Institut Català d'EpA que actui com a centre de documentació, de formació contínua del professorat, de coordinació de les polítiques i de col·laboració entre govern, administracions locals, universitats, diferents entitats públiques i privades per a:
  - La coordinació de les diferents polítiques en EpA dels departaments implicats.
  - L'establiment d'una planificació que estableixi el marc bàsic dels plans territorials de formació de persones adultes: finalitats, responsabilitats de desenvolupament, institucions que n'han de formar part, forma de relacionar-se.

- L'establiment de criteris d'avaluació del sistema, criteris d'acreditació dels aprenentatges i definició de competències bàsiques.
  - El disseny dels instruments de coordinació entre els diferents plans territorials de FpA de Catalunya i el vetllar per la qualitat de la seva execució.
  - La promoció de la FpA mitjançant l'establiment de vincles entre entitats i persones que treballen en l'FpA i els mitjans de comunicació.
  - El disseny conjunt amb les administracions locals del desplegament de les polítiques educatives.
25. Revisar el criteri d'assignació de tipologia: "centre" o "aula", entenent que ha de ser d'implementació prioritària per a l'ordenació del sistema. Per superar les conseqüències negatives que afecten les aules —aïllament, manca de recursos i d'autonomia, entre d'altres—, per una banda es proposa convertir les aules en centres en aquells casos en què el nombre de professionals i les funcions encomanades ho requereixen i, per l'altra, es recomana vincular les aules a un centre que per proximitat pugui garantir la integració d'aquesta aula a la unitat territorial de referència a partir de la qual es planificarien l'oferta i tots els serveis en funció de la delimitació d'un espai amb coherència interna: la *unitat territorial d'acció conjunta*.
  26. Elaborar el Mapa de l'FpA a Catalunya a partir de la definició clara de les unitats territorials d'actuació, sobre la base de criteris com l'índex de necessitats formatives, el mapa comarcal de distribució de centres i aules de formació de persones adultes, els mapes de nivell d'instrucció... Això permetrà desenvolupar en cada unitat territorial el seu pla territorial de formació de persones adultes.
  27. Realitzar una anàlisi de les zones més desfavorides —zones preferents— per reforçar-hi positivament la creació de centres i aules, seguint el criteri de l'índex de necessitats formatives i, en qualsevol cas, incrementar el nombre de centres i aules. Com a mínim, hi hauria d'haver un centre per comarca. Aquesta seria una mesura denominada de transició pel seu caràcter de prioritària i facilitadora de canvis com ara el de disposar d'un mapa de FpA basat en la proximitat i l'equitat territorial.
  28. Ampliar i generalitzar les institucions que participen en la xarxa de relacions dels centres i aules de persones adultes per donar suport als centres de FpA en la resposta a les noves necessitats: l'EAP de persones adultes, serveis d'orientació per a la formació i l'ocupació, serveis personals dels ajuntaments.
  29. Incorporar amb ple dret de decisió els CFA i AFA en la planificació i avaluació de les polítiques socioeducatives del territori i en el disseny de les xarxes locals formals: plans comunitaris, plans d'entorn i plans territorials de FpA.

30. Fomentar per part de les administracions que els diversos serveis públics i entitats comparteixin objectius, que prenguin conjuntament les decisions –que tinguin plataformes de decisió conjunta– i que reorganitzin, integrin i comparteixin de manera més eficient els seus recursos.
31. Elaborar des de l'Administració local un pla territorial (local o comarcal, en funció de l'àmbit territorial de treball) d'educació de persones adultes que permeti conjugar elements com: territori, proximitat, participació i resposta a les necessitats. El pla hauria de concretar una diagnosi de les potencialitats i necessitats del territori i definir els objectius estratègics de la FpA del territori, fer-ne l'avaluació i rendir comptes a l'Institut d'EpA. El pla s'hauria d'elaborar en cooperació amb les entitats, els agents socials i totes les institucions de FpA. Respecte a les institucions dependents de la Generalitat de Catalunya, això voldria dir tenir en compte, entre d'altres, els centres de FpA del Departament d'Educació i Universitats i del Departament de Justícia.
32. Dissenyar, organitzar i articular l'oferta formativa del territori en funció dels objectius establerts a través d'una de les propostes organitzatives següents:
  - Centres integrals que ofereixin una formació dels tres àmbits: formació en competències bàsiques, formació específica per al món laboral i formació per al lleure, la cultura i la participació social.
  - Xarxes de centres i aules especialitzats que ofereixin una oferta complementària i coordinada (per exemple, un centre especialitzat en accessos, un centre especialitat en joves).
33. Crear equips multidisciplinars en els centres integrals. En les xarxes de centres, establir un sistema de professionals itinerants que possibilitin la interdisciplinarietat. Per facilitar la coordinació entre professionals s'haurien de crear fòrums locals d'educació d'adults on poguessin intercanviar experiències o pràctiques i fomentar la cooperació entre diferents professionals.
34. Facilitar l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). Incrementar els recursos materials a partir de convenis amb la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació o a partir dels plans directors per a la Societat de la Informació (LOCALRET, XTEC, Punt Òmnia i d'altres). Proporcionar la formació al professorat que les ha de dinamitzar i d'impartir. Disposar d'un centre de recursos i assessorament tècnic informàtic. Disposar d'un "Campus Virtual Comú" per a l'intercanvi de material formatiu entre els participants i de recursos i de bones pràctiques educatives entre el professorat.



35. Responsabilitzar-se des de les administracions i entitats territorials de la difusió de l'oferta formativa utilitzant diferents estratègies: campanyes *de difusió en diferents llengües, campanyes coordinades de ràdio i televisió*, mitjançant cartells i fulletons informatius a espais comunitaris (supermercats, centres de salut...), implicant els sindicats i organitzacions empresarials del municipi o la comarca, les empreses de l'entorn (començant, per exemple, per les que tinguin més de 50 treballadors).
36. Crear punts d'atenció i orientació per a les persones potencialment participants. En el cas dels centres integrals, podrien assumir ells mateixos la funció d'assessorament. En el cas de la xarxa de centres, s'hauria de crear i/o potenciar un punt d'assessorament al territori.

#### *Organització i gestió*

37. Afavorir l'autonomia dels centres per potenciar la seva vinculació al territori a partir d'adequar els perfils dels professionals, la seva organització, els horaris, calendaris, projectes i modalitats formatives. L'autonomia de centres és una condició necessària per tal que els centres puguin respondre amb flexibilitat i diversitat a les necessitats i característiques del territori. L'Administració ha de definir el projecte d'autonomia de centre, l'ha d'incentivar i ha de garantir que quedi vinculat a la rendició de comptes i als processos d'avaluació interna i externa, tenint en compte que l'avaluació no s'ha de basar només en els resultats educatius, sinó que ha de considerar criteris específics per als centres situats en entorns més problemàtics. L'especificitat de l'oferta ve determinada pels criteris anteriorment esmentats.
38. Com a mesura inicial i per facilitar la transitorietat pròpia del procés de canvi, cal crear les condicions perquè els centres tendixin a una gestió autònoma dels seus recursos i activitats establint una normativa general, que es concretarà a cada centre en funció de les necessitats i característiques del territori, al mateix temps que s'afavorirà que es creïn estructures organitzatives horitzontals per potenciar la participació i la corresponsabilitat de professionals, col·laboradors i participants.
39. Flexibilitzar i ampliar el calendari i els horaris de les activitats del centre: caps de setmana, estius, vacances, centres oberts 12 hores diàries i 7 dies a la setmana, si s'escau.
40. Incentivar el treball per projectes com a procediment per respondre estratègicament a reptes i necessitats, com a element d'innovació i millora de la qualitat educativa i com a valor afegit en el treball interprofessional.

41. Promoure la cultura de l'avaluació interna de centres i proporcionar recursos metodològics per a facilitar- la.

#### *Recerca*

42. Potenciar que els centres es presentin a les convocatòries competitives de recerca i proporcionar un suport i recursos específics per a aquesta tasca, reconeixent la importància de la participació de tots els agents i persones implicades en els processos de recerca.
43. Afavorir les relacions de partenariat i el treball interdisciplinari entre centres i aules i equips universitaris de recerca per desenvolupar projectes de recerca en l'acció participativa. Per exemple, a través de les convocatòries Arie, on es demana el 50% de professionals de l'àmbit i el 50% d'investigadors universitaris.
44. Crear marcs per a la difusió de pràctiques significatives i publicar-les digitalment, promovent alhora el seu coneixement i aplicació.

#### *Finançament*

45. Redefinir els models de finançament que tendeixin a una corresponsabilitat i al cofinançament des de les diferents administracions.
46. Fer convenis entre l'Administració, les empreses i els sindicats per promocionar i subvencionar la participació en la FpA dels treballadors que no tinguin titulacions mínimes obligatòries del sistema educatiu.
47. Dotar de finançament les propostes de promoció personal de les persones adultes amb necessitats educatives:
  - Concedir beques per material i transport a les persones adultes amb rendes equiparables al sou mínim interprofessional.
  - Facilitar la compra o lloguer de material informàtic tant per a l'autoaprenentatge i l'autoformació com per a l'accés normalitzat a les TIC.
  - Dotar de llars d'infants a aquells centres que tinguin més de 50 matriculats amb fills menors de 12 anys.

48. Incorporar de manera urgent en l'agenda política el pla de finançament de la formació de persones adultes que inclogui un pla de finançament dels equipaments educatius (tant per incrementar el nombre de centres –un per comarca com a mínim–, com per dignificar els centres existents a partir d'una diagnosi de les característiques arquitectòniques i ambientals), de professionals (per ampliar el nombre de professorat i incorporar nous perfils) i de recursos materials (per aprovisionar de TIC, material audiovisual, biblioteques, etc.).
49. Fomentar la iniciativa dels centres en la recaptació dels recursos a través de la presentació de projectes a diferents entitats i administracions públiques.
50. Finançar, a través de contractes programa, els centres amb projectes innovadors que permetin millorar la qualitat dels centres i incrementar la implicació del professorat.

## GRUP ASSESSOR

El grup assessor es va crear per aportar l'assessorament tècnic i metodològic de la recerca i per fer aportacions de visions i perspectives diferents sobre la formació de persones adultes en el present i el futur. Va estar constituït per les persones següents:

- Jaume Botey. Professor de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Xavier Capdevila. Línia TIC i participació comunitària.
- Ramón Flecha. Professor de la Facultat de Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona.
- Carme Massa. Subdirectora general de Formació de Persones Adultes del Departament d'Educació i Universitats.
- Maite Moreno. Representant de la UGT.
- Montserrat Sala. Representant de les Cambres de Comerç de Barcelona.
- Teresa Sambola. Cap del Departament d'Educació de l'Ajuntament de Viladecans.
- Joan Subirats. Professor de la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Vicent Tirado. Representant de CCOO.